

LETO XXI. Štev. 257

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka // Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

Moskva:

Napredek v Ženevi je mogoč

(Od našega stalnega dopisnika)
Moskva, 31. okt. Ko analizirajo predloge treh zahodnih ministrov o ureditvi nemškega vprašanja in problema evropske varnosti, opozarjajo tu na določen odmak od juljskih smernic ministrskih predsednikov, do katerega je prišlo spričo dejstva, da so dali prednost ureditvi nemškega vprašanja, ne pa problemu evropske varnosti.

Današnja «Pravda» piše: »Trebalo je videti težave, ki čakajo konferenco, prav tako pa tudi razumevanje, da bo, če bo le-ta minila v znamenju tiste težnje po medsebojnem razumevanju in pripravljenosti na sodelovanje, ki je prišla do izraza na posvetovanju predsednikov vlad v Ženevi, možno in potrebno doseči pozitivne rezultate, ki ustrezajo željam milijonov ljudi, ki so za zmanjšanje mednarodne napetosti in utrditev miru.«

T. Popovski

DULLES PRIPISUJE VELIK POMEN SVOJEMU OBISKU V JUGOSLAVIJI

izjavljajo uradni ameriški predstavniki v Ženevi

(Od našega posebnega dopisnika)

Zeneva, 31. okt. — Državni tajnik Dulles pripisuje svojemu obisku v Jugoslaviji in sestanku s predsednikom Titom velik pomen. To so danes izjavili uradni ameriški predstavniki v Ženevi. Poseben pomen tega obiska — poudarjajo visoki predstavniki ameriške delegacije — je tudi v tem, da bo do njega prišlo za časa ženevske konference. Dulles bo pripravil seznaniti predsednika Tita z razvojem razgovorov štirih.

Za razgovore med predsednikom republike in ministrom Dullesom ni predviden poseben dnevni red — poudarjajo isti krogi — in prvo srečanje med obema državnikoma bo predvsem posvečeno splošnemu in obširnemu obravnavanju jugoslovansko-ameriških odnosov. To obravnavanje olajšujejo uspešni razgovori, do katerih je prišlo v Beogradu med bivanjem visokega funkcionarja ameriškega zunanega ministrstva Roberta Murphija. Kot potrdilo pomena, ki ga Dulles pripisuje svojemu potovanju na Brione, navajajo ameriški funkcionarji dejstvo, da bo državnega tajnika spremljala skupina njegovih važnih sodelavcev na konferenci štirih — Livingston Merchant, Douglas MacArthur II, Carl MacArdle, Jacob Beam in O'Connor.

Dulles se bo, potem ko bo odpotoval iz Ženeve v soboto popoldne, ustavil na Dunaju, da bi prisostvoval prvi predstavi v obnovljeni Operi. Ta prireditelj je seveda več kakor običajna kulturna manifestacija, ker jo Avstrijci simbolično povezujejo z upostavitvijo neodvisnosti svoje dežele. Državni tajnik Dulles bo prispel z letalom v Pulj v nedeljo opoldne. Na Brionih bo kosil s predsednikom republike, razgovori pa bodo v popoldanskih urah.

Kakor hitro je bila objavljena vest o Dullesovem potovanju na Brione, so bližnji ameriško-jugoslovanski razgovori postali predmet velikega zanimanja tako v krogih delegacij, kakor tudi v velikem novinarskem zboru, ki poroča o delu konference štirih. V večini komentarjev poudarjajo vlogo, ki jo Jugoslavija igra na evropskem političnem prizorišču, in pomen, ki ga vlada ZDA pripisuje svojim odnosom z našo državo. Pri tem najpogosteje omenjajo tudi prednost stikov med najvišjimi predstavniki, glede katerih so mednarodne izkušnje pokazale, da so koristni.

G. Altman

Večerja v vili sovjetske delegacije

Zeneva, 31. okt. (AP). Sovjetski zunanji minister Molotov je danes povabil najvišje funkcionarje ameriške delegacije v Ženevi na večerjo, ki bo prirejena v njegovi vili.

INTERVJU DRŽAVNEGA TAJNIKA KOČE POPOVIČA Z DOPISNIKOM GRŠKEGA ČASNIKA «ATENAİK»

TESNI STIKI MED JUGOSLAVIJO IN GRČIJO morajo biti činitelj, ki nam bo olajšal premagati sedanje težave

Atene, 31. okt. (Tanjug). Današnji »Atenaiki« je objavil intervju, ki ga je dal državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović stalnemu dopisniku tega časnika v New Yorku P. V. Pecklarisu.

V posebnem intervjuju, v katerem je govoril o temi, ali je ugotovil odmev tako imenovanega »ženevskega duha« tudi na prvih stajih letošnjega zasedanja Generalne skupščine, je general Popović izjavil: »Ni dvoma, da se je tisto, kar imenujemo »ženevski duh«, pokazalo tudi na letošnjem zasedanju. To je razumljivo, saj gre za objektivne činitelje, za proces in težnje v smeri popuščanja mednarodne napetosti, ki so vplivale pred ženevske konference in na konferenci sami in ki vplivajo tudi po njej. Med te činitelje sodi nedvomno tudi želja vseh narodov po ohranitvi in okrepitvi miru.«

KOEKZISTENCA IN NEUTRALIZEM

Potem je general Popović govoril o koekzistenci in neutralizmu ter pripomnil: »Po mojem mnenju pomeni »ženevski duh« eno pomembnih pozitivnih manifestacij postopnega uredničevanja načela miroljubne koekzistence. Seveda mislim pri tem na stvarnost, ki jo predstavljajo ti termini, ne pa propagandna gesla. Ne da bi namigaval na politiko katerekoli države, menim, da ne moremo govoriti o istovetnosti. Prvič, za koekzistenco so lahko in jo čedalje bolj sprejemajo tudi dežele, ki se ne vzemajo za »neutralistično« politiko. Drugič, koekzistenco ne more pomeniti nezainteresiranosti ali pasivnosti pred morebitno agresijo. Eden njenih glavnih ciljev je prav to, da bi upostavili takšne mednarodne stike, ki bodo preprečili možnost agresije.«

KOLONIALIZEM IN VPRAŠANJE CIPRA

Na vprašanje, ali je kolonializem prevladujoče vprašanje na letošnjem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov in

DANES, NA DAN MRTVIH, SE SPOMINJAMO ZLASTI NAŠIH BORCEV, TALCEV IN DRUGIH ŽRTEV FASISTIČNEGA TERORJA, KI SO V NESEBICNI LJUBEZNI DO DOMOVINE DALI ZANJO NAJVEČ, KAR SO IMELI - SVOJA ŽIVLJENJA. — NA SLIKI: SPOMENIK PADLIM BORCEM V SLOVENSKI BISTRICI: BOMBAŠ — DELO POKOJNEGA AKADEMSKEGA SLIKARJA LOJZETA LAVRIČA

ZENEVSKA KONFERENCA

V pričakovanju novih predlogov

Predstavniki zahodnih velesil so glede nemškega vprašanja in varnosti položili na zeleno mizo »vse, kar imajo« — Molotov predlagal, naj Grotewohl in Adenauer sodelujeta v razpravi o Nemčiji

Zeneva, 31. okt. — Za današnji IV. sestanek med Molotovom, Dullesom, Pinayem in Macmillanom so napovedani novi predlogi sovjetske delegacije v zvezi z evropsko varnostjo ali z Nemčijo. Molotov je na zadnji seji, ki je bila pred večerašnjim premorom, rekel, da je sovjetska delegacija pripravila »dopolnilne predloge« o varnosti in predlog, ki se ukvarja z nemškim vprašanjem.

Doslej ni bilo moč zvrediti, kakšna je vsebina napovedanih načrtov. V krogih sovjetske delegacije pravijo samo, da gre za pomembne predloge.

Ob tej priložnosti sovjetski predstavniki še niso omenili svojega predloga, sproženega na konferenci ministrskih predsednikov, o sklenitvi nekakšnega nenapadnega pakta, sporazuma o nenapadanju med Atlantskim in Varšavskim paktom. Bulganin je sprožil uradni predlog v tem smislu 21. julija v Ženevi. Tu ne izključuje možnosti, da bi utegnil Molotov ponovno sprožiti predlog takšne vrste.

Po obojestranski kritiki, ki je bila izrečena v soboto, prevladuje zdaj v komentarjih predstavnikov delegacij »duh pričakovanja«. Predstavniki zahodnih velesil poudarjajo, da so, držec še smernic ministrskih predsednikov, ki povezujejo nemško vprašanje in varnost, položili na konferenčno mizo »vse, kar imajo«. Trdijo, da sovjetska delegacija še ni ravnala tako, da se ni še izrekla o svojem stališču nasproti združitvi Nemčije. Zatorej: nima smisla razgovarjati se o določbah sovjetskega varnostnega načrta, dokler ne bomo videli, kaj so Rusi pripravili za nadaljnjo razpravo.

To stališče je malo togo, saj je moč celo v krogih zahodnih delegacij slišati mnenje, da SZ ne

bo sprejela rešitve na podlagi načrta, ki predvideva vključitev združene Nemčije v Atlantski pakt. Če upoštevamo to dejstvo, je malo verjetno, da bodo zahodni predlogi mogli imeti tudi zadnje besede, še zlasti zato, ker tu nikakor ne ugaša tih optimizem, da se pogajanja o prvi, najbolj zamotani točki dnevnega reda ne bodo končala brez določenega napredka.

Medtem so se danes začeli uvodni razgovori o predmetu, s katerim so povezani največji upi — o stikih med Vzhodom in Zahodom. Ministri morajo izdelati navodila za delo skupine strokovnjakov, ki bodo obravnavali možnosti za izboljšanje gospodarskih,

kulturnih, političnih in drugih stikov med zahodnimi in vzhodnimi deželami. Štirje ministri so se že na svojem sestanku v New Yorku dogovorili, da bodo ta vprašanja obravnavali na današnji seji, še pred zaključkom razprave o varnosti v Nemčiji.

Pozornost, ki jo vsi posvečajo temu vprašanju, priča, da je v razmerah, ko je še težavo najti dokončno ureditev največjih sporov, to torišče najpriladnejše za nadaljnje negovanje ženevskega duha.

Sovjetski zunanji minister je predlagal na današnji popoldanski seji ženevske konference, naj bi se pred prehodom na razpravo o nemškem vprašanju poklicali predstavniki Zahodne in Vzhodne Nemčije, naj razložijo gledišče svojih vlad.

Molotov je predlagal, naj bi v imenu konference štirih povabili predsednika vzhodnonemške vlade Grotewohla in kanclerja Adenauerja. Ta dva pa bi lahko, če ne bi mogla sama priti, poslala svoje zastopnike.

SEJA FRANCOSKE VLADE O MAROKU

Kronski svet bo ukinjen

Maroko naj bi postal »neodvisna država, delno odvisna od Francije«

Pariz, 31. okt. (Tanjug). Francoska vlada je danes začela proučevati zahtevo maroških političnih voditeljev, naj se vrne na prestol sultan Ben Jusuf. Trdijo, da je francoska vlada v načelu to zahtevo sprejela. Ministrski

predsednik Faure se je razgovarjal z mandatarjem za sestavo reprezentančne maroške vlade Ben Šhimanom. Nocoj se bo sestal s člani kronskega sveta. Ti maroški voditelji zahtevajo, naj Ben Jusufu brž ko mogoče dovoli povratek v Maroko.

Med Parizom in Rabatom so sedaj v teku pogajanja o določitvi novega programa za rešitev maroške krize. Kronski svet bo ukinjen, maroška vlada pa bo v kratkem sestavljena. Le-ta bo nemudoma začela razgovore s francosko vlado o nadaljnjih odnosih med obema deželama. Med dosedanjimi francosko-maroškimi pogajanjmi so položili temelj za nadaljnje stike med obema deželama, Maroko naj bi postal »neodvisna država, delno odvisna od Francije«. To bi bila pravzaprav nekakšna meddržavna zveza, ki bi Francozom še nadalje zajamčila vodstvo izključno vojaških zadev in zunanje politike v Maroku.

Sovjetski parlamentarci v Bolgariji

Moskva, 31. okt. (TASS). — Na povabilo bolgarske ljudske skupščine je sinoči iz Moskve odpotovala v Sofijo delegacija Vrhovnega sovjeta ZSSR. Delegacija vodi član mandatno-imunitetnega odbora Zveznega sovjeta Vrhovnega sovjeta ZSSR Beljajev.

Pred zasedanjem Zvezne ljudske skupščine

Beograd, 31. okt. (Tanjug). Zvezni svet in Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine se bosta sestala 10. novembra popoldne. Razen ločenih sej, na katerih bodo obravnavali zakonske osnutke, bo tudi skupščina.

Vremenska napoved za torek, 1. novembra

Povečana oblačnost z vmesnimi padavinami, ki se bodo prehodno okrepile v južni Sloveniji, pozneje od severovzhoda zboljšanje. Na Primorskem bo nastopila močna burja. Temperatura brez bistvene spremembe.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

Dnevno poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za dne 30. oktobra 1955: Srednji: dnevni dotok v mlisaek Drava Dravograd 251, 174 204; Sava Moste 15,5, 194 13; Sava Medvode 66, 195 73; Soča Doblar 89,7, 194 65,6; indeks proizvodnje in primerjavi z letom 1954: 103.

SKUPNA STALIŠČA

Celotna dejavnost komitejev in osnovnih organizacij Zveze komunistov v zadnjih dveh, treh letih je bila v bistvu usmerjena na razvijanje in krepitev delavskih in družbenega upravljanja — kakor je to vsem komunistom naročil VI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.

V uveljavljanju takšne politike so bili nedvomno doseženi zelo pomembni uspehi. Zdj se deluje v obravnavanju važnih vprašanj naše socialistične izgradnje prek delavskih svetov in drugih organov samoupravljanja, kakor vemo, nekaj sto tisoč članov Socialistične zveze.

Toda dosedanja praksa mnogih organizacij Zveze komunistov, pa tudi komitejev je precej zaostajala za takšno smerjo in množičnim sodelovanjem državljanov v socialistični izgradnji. Tako so na primer nekatere organizacije, namesto da bi bilo težišče dela komunistov v obravnavanju raznih problemov, usmerjeno predvsem na organe družbenega upravljanja, delovale še nadalje po starem — obravnavajoč mnoga vprašanja v glavnem prek aparata oblasti in organizacije ZK same. Celo mnogi okrajni in občinski komiteji so se, razpravljajoč o družbenih problemih (na primer o šolah, zdravstvu, prosveti in raznih drugih) čisto izognili ustreznim organom upravljanja in se včasih niso niti posvetovali s komunisti, ki v njih delujejo. V tem primeru so stališče komitejev prenesli v obliki sklepov, smernic ali priporočil na osnovne organizacije ZK, da bi jih le-te uveljavile. Opaziti je, da se v mnogih občinah, pa tudi okrajnih uveljavili metodo prenašanja sklepov in stališč višjega vodstva na nižje organizacije.

Kaže pa, da je vodenje komunistov samo prek osnovnih orga-

nizacij v sedanjem obdobju našega političnega življenja nezadostno, kajti osnovne organizacije delujejo zdaj samo v okviru podjetij, posameznih ustanov in terenov, medtem ko se družbeno, politično in drugo življenje — v slehernem mestu ali vasi — razvija na veliko širši podlagi, prek dela Socialistične zveze, organov upravljanja in raznih družbenih, kulturnih, športnih in drugih organizacij. Res je, da v njih že delajo — ponekod zelo aktivno — komunisti. Toda le-ti čisto delujejo neorganizirano, zgolj po svojem preudarku, ker v svojih osnovnih organizacijah ne morejo določiti oskupnih stališč za vsa področja tako široke dejavnosti.

Znano je, da so se v vseh društvih, ustanovah ali združenjih pred več kot letom dni lotili ustanavljanja aktivov komunistov iz vrst članov, ki v tej ustanovi ali organizaciji delajo, ne glede na to, da so organizacijsko povezani s svojo osnovno organizacijo v podjetju ali tovarni, da bi na tem torišču — kot najzaveďnejši borci za izgradnjo socialistične družbe — v stvarnem delu uveljavljali politiko Zveze komunistov, se borili za marksistične nazore in marksistično obravnavanje raznih problemov. Toda njihova dosedanja dejavnost je bila zelo različna. Mirno lahko rečemo, da je zelo malo aktivov našlo pravo vsebino dela.

V Beogradu so šli najdlje aktivni komunistov — profesorjev in učiteljev. Na sestankih teh aktivov so precej pogosto razpravljali o problemih mladine, izvenškolskem delu učnega osebja, o stališču nasproti dijakom, boju zoper razne pojave malomeščanske mentalitete in drugih pomanjkljivosti. Toda nekateri aktivni so reševali samo nekatera drobna tekoča vprašanja, ki niso bila načelnega pomena. Bili so tudi takšni aktivni, na primer pri raznih športnih organizacijah, ki niso imeli nobenega sestanka, čeprav je bilo potrebno, da bi o raznih problemih v teh društvih razpravljali tudi komunisti.

Druga pomanjkljivost aktivov — pa tudi mnogih osnovnih organizacij — je bila v tem, da so malo delali za določitev skupnih stališč in mnenj o določenih problemih naše socialistične prakse, da so se malo borili za ideološko enotnost komunistov. Brez takšnega boja za ideološko enotnost pa komunisti, ki so se zdaj znašli v položaju samostojnih upravljalcev, ne morejo uspešno izpolnjevati svoje vloge zavednih in naprednih borcev za napredek naše socialistične skupnosti.

Razen osnovnih organizacij morajo biti ravno aktivni komunistov mesto, kjer bodo komunisti določili skupno stališče in dosegli enotno mnenje. Zato je tudi beograjska konferenca ko-

munistov določila kot eno izmed najvažnejših nalog, da se morajo komunisti, ki delajo na določenem sektorju našega družbenega življenja, pogosteje zbirati, da bi glede stvarnih vprašanj naše socialistične prakse našli najboljše rešitve in stališča.

Ko pa govorimo o dosedanem slabem delu in neljazljivosti posameznih aktivov, bi bilo napak za vse to kritizirati samo komuniste, ki v njih delajo. Zvaliti odgovornost samo nanje bi bilo ne samo napačno, temveč tudi precej enostransko. Za dosedanje slabo delo aktivov komunistov so, kakor je to ugotovili tudi plenurni CK ZK Hrvatske, precej odgovorni tudi občinski in okrajni komiteji, ki niso dovolj pomagali pri določevanju osnovnih stališč. Zato bi bilo potrebno, da se komiteji pogosteje sestajajo o komunisti, ki delajo na posameznih področjih našega družbenega življenja, da bi skupno z njimi obravnavali določene probleme in določili politična stališča.

Razen tega bi morale organizacije Zveze komunistov, kadar gre za disciplino in odgovornost posameznih članov, v bistvu gledati na to, kaj in na katerih toriščih družbenega dogajanja delajo posamezni komunisti — kako se bore za uveljavljanje politike Zveze komunistov.

Z. Staubringer

Prva jugoslovanska razstava usnja zaključena

Včeraj so na »Gospodarskem razstavišču« v Ljubljani zaprli I. jugoslovansko razstavo usnja, na kateri so sodelovala vsa pomembnejša podjetja iz Slovenije ter mnoga podjetja te vrste iz ostalih republik. Na razstavi je bilo nad 15.000 obiskovalcev. Na njej so sklenili za več kot dve in pol milijarde dinarjev trgovinskih poslov.

Posvetovanje o problemih družine in vzgoje mladine

V Zagrebu se je včeraj začelo posvetovanje o problemih družine in vzgoje mladine. Na posvetovanju je 250 predstavnikov društev prijateljev mladine, ženskih društev in Ljudske mladine Jugoslavije, kakor tudi drugih organizacij in ustanov, ki so zainteresirane pri teh problemih.

Slavnostna seja upravnega odbora Mestne hranilnice v Ljubljani

Sinoči so s svečano sejo upravnega odbora Mestne hranilnice v Ljubljani proslavili Svetovni dan varčevanja.

Na svečani seji so izročili priznanja za organizacijo hranilne službe mnogim pionirjem hranilništva, učiteljem in profesorjem, ki uresničujo idejo hranilništva med šolsko mladino, najmlajšim varčevalcem in pionirju slovenske hranilne službe Franu Pretnarju.

IZ DELA ODBORA ZA PROSVETO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

O družbenem upravljanju v filmskih podjetjih

Beograd, 31. okt. (Tanjug). Odbor za prosveto Zveznega izvršnega sveta je sprejel na svoji seji dokončno redakcijo zakonskega osnutka o kinematografiji. V osnutku je na prvem mestu predvidena uvedba družbenih organov upravljanja, katerih naloga bo delati za izboljšanje domače kinematografije in zagotoviti družbeno nadzorstvo nad proizvodnjo, razdeljevanjem in predvajanjem filmov.

Družbeno upravljanje v filmskih podjetjih bodo zagotovili z ustanovitvijo filmskih svetov, v katerih bodo ugledni kulturni in javni delavci ter predstavniki ustanov oziroma podjetij. Ti sveti bodo skupno s strokovnimi in operativnimi organi podjetij uravnali kulturno politiko teh ustanov, se pravi, skrbeli bodo za izbor scenarijev in kvaliteto snemanja. Pri odločanju o teh in drugih vprašanjih bodo odločilno sodelovali tudi delavski sveti podjetij za proizvodnjo filmov. V osnutku je določeno tudi načelo dotranja filmske proizvodnje. Podjetja namreč ne bodo dobivala dotacij za delo na filmu sploh, marveč za sleherni film posebej, s čimer bodo spodbudili boj za kvaliteto.

Z novimi predpisi bodo zlasti uredili vprašanja zaščite domačega filma. Pri sklepanju pogodb o koprodukciji med jugoslovanskimi in tujimi podjetjem bodo pa-

je rečeno v osnutku — na tujem trgu izključno prek svoje agencije. Sodijo, da se bodo tako izognili anarhiji na domačem trgu in da bo moč boljše uveljaviti enotno merilo pri odbiranju filmov za tujino. Agencijo bo vodil upravni odbor, v katerem bodo predstavniki podjetij za razdeljevanje filmov ter drugih organov in organizacij.

V tajništvu Zveznega izvršnega sveta za prosvetna vprašanja pripravljajo še nekaj predpisov s prosvetnega in kulturnega področja, o katerih bo odbor za gospodarstvo razpravljalo do konca letošnjega leta. Tako bo odbor razpravljalo o osnutku zakonov o gledališčih in arhivih. Poglavitna značilnost teh dveh osnutkov je uvedba družbenih organov upravljanja v gledališčih in arhivih. V gledališčih bodo predvidoma v prihodnje gledališki sveti organi upravljanja, ne pa samo, kakor doslej, posvetovalni organi. Sveti se bodo ukvarjali s problemi repertoarne politike in gnotnega poslovanja gledališč.

V tajništvu tudi sestavljajo osnutek predpisov o knjižnicah, muzejih in avtorskih honorarjih.

Ohranili bomo dediščino padlih borcev

Čeprav v vsakodnevnem življenju, pri našem delu, ne pozabljamo in ne moremo pozabiti na vse tiste, ki so nam s svojo krvjo pomagali priboriti svobodo in nam omogočili mirno graditev socializma, je vendarle prvi november še kot poseben dan posvečen spominu padlih.

Tega dne se zlasti spominjamo naših herojev, vseh tistih, ki so pokopani po vsej naši zemlji, ki so padli v bojih ali bili ubiti kot talci, nad katerimi se je izdajal srd okupatorja, ko ni mogel pokoriti maloštevilnega, a junaškega ljudstva. Pri tem pa ne mislimo samo na njihove osebne žrtve in napore, temveč nam nalagajo njihovi vzgledi patriotizma in ljubezni do domovine tudi dolžnosti.

Nad vse bogata je njihova dediščina, vredna, da jo ohranimo in obogatimo za naše potomce. Tovariš Kardelj je nekoč dejal, da je šteti te borce med take, na katerih je zgrajena zgodovina napredka človeštva. In dejansko je njihova žrtva prerasla okvir domovine, za katero so kot vojaški revolucije dali svoja življenja. Bila je tudi dragocen prispevek teoriji in praksi mednarodnega delavskega gibanja.

Te njihove žrtve pa bi ne bili vredni in ne oddolžili bi se jim dovolj, če bi našim znancem le očuvali spomin nanje. Spominu moramo pridružiti tudi nenehne napore in nesebično poštvovalnost, ki jo zahteva proces pri rojstvu nove družbe, pri nadaljevanju boje za revolucionarno čisto uredničenje socialističnih načel.

Ko gradimo — z ustvarjanjem materialnih temeljev socializma — našim žrtvam najlepši in najtrajnejši spomenik, pričakujemo sodelovanje in pomoč slehernega člana naše družbe. Na svojem delovnem mestu, pri svojem vsakodnevnem delu lahko sleherni ta prispevek tudi dá s svojo sposobnostjo, z vestnostjo, s poštvovalnostjo, z vsem svojim srcem in z vso predanostjo interesom skupnosti, z nadaljnjo krepitvijo bratstva in enotnosti, skovanega na krvi padlih. Le tako bomo sposobni urediti naloge, nadaljevati ta, kar so začeli padli borci in kar je vredno velikih naporov in zasluži vso ljubezen.

S tem sklepom v srcu bomo danes poromali na grobove naših junakov, na njih skupna zadnja počivališča in v odmaknjene kotičke ob partizanskih poteh. Grobovi ne bodo ostali tega poznosenskega dne brez cvetja. Okrasile jih bodo matere, žene in otroci padlih, okrasilo jih bo vse ljudstvo, ki ve, da krije vsaka gomila iskro življenja, ki je pomagala netiti plamen ljubezni do domovine v srcih naših ljudi in vzbuditi v nas vse sile za nadaljevanje tega, — a kar so dali ti naši svoja življenja.

M. N.

Da ne bo strohnel pozabljen...

Redno vsak teden so prihajali k njej in ji prinašali vesti o sinu. Mati je molče postavljala prednje suho sadje, kajti kruha že pol leta ni bilo v hiši, šivala jim je raztrgano obleko, prala zanje perilo in jih poslušala. »Kakšen je njen sin? Kako lepo vsi govore o njem!«

Potem pa je nekega jutra prišel kurir, sedel je na klopi pri peči, pa nič rekel, le gledal mater z izgubljenim pogledom, v katerem je ona razbrala žalost in skrb. Stisnilo jo je takrat pri srcu, vprašala pa ni ničesar o sinu. Odslej so se kurirji izogibali njenega doma, dokler...

»Svoboda!« Vso vas je zajelo veselo razburjenje. Na obronkih novo ozelenelih gora so še tu in tam padli posamezni strelci in se izgubili v bučanju toplega juga. Zjutraj so v vas prišli partizani.

»So matj doma?« je zastihnil na dvorišču vprašanje, pa sta jo zopet stisnila pri srcu skrb in radost hkrati.

»Tu sem!«

»Mati...« Star partizan ji je padel v objem in solze so se mu lesketale v oči. Potem je Jok mater objel mehko okrog ramen in jo odpeljal v hišo. Niso mu šle besede prav z jezika.

»Gotovo so vam že povedali...« Stegnila je roko prek mize in mu stisnila pest.

»Potem je res?«

»Res!« Odpel je torbico in položil na mizo v mehak papir zavito drobno stvar.

»To je vaše, od Lojza!« Ko je papir razgrnila s tresočimi rokami, sta padla na mizo dva bakrena kosa medalje.

»Njegovo odklikovanje za hrabrost! — Zdrobila mu ga je krogla.« Potem nista dal časa nič govorila. V sobi je bilo mračno, le skozi okno je padal svetel pra-

men sončne svetlobe, v katerem so se motovili lesketajoči »drobci prahu. In nihče ne bo nikoli zvedel, kaj se je dogajalo v materini tisti čas, tisto uro. Morda je Jok ujel le odtenek njenih čustev, kajti po njem se je razlezla trda, ponosna žalost...

»Sina bi rada domov!« je hodila od urada do urada, povsod pa so ji odsvetovali to prve tedne po osvoboditvi, češ važnejši posel je pred nami. Nekega jutra se je odpravila na pot. V črni obleki je bila njena visoka, sloka postava z bledim čelom in sivimi lasmi kot tiho trpljenje, ko je stopala še proti Žužemberku. Takrat še ni bilo prevoznega sredstva: vse železniške proge so bile razdejane in ceste na mnogih krajih prekopane. Štiri dni je po ves dan hodila, spala pa je pri dobrih ljudeh. In v mislih je bila vso pot pri sinu.

»Tak fant je bil...« Ni bilo daleč naokrog veselice, kjer bi Lojz ne igral harmonike in strel svojih šal. Prihujljen je bil pri starih in mladih, tudi pri delu je znal poprijeti, zato so ga imeli v čišlih. Rad je pomagal v nesročji, komur je bilo treba. In mater... vsakokrat ji je prinesel kolač s svatbe, medeno srce s semnja, krof z žeganja. Samo ona ve, kaj je z Lojzom izgubila. In kaj vse so ji o njem pravili partizani: Bataljonski komisar je bil in glas o njegovih podvigih je šel po vsej Notranjski.

»Moj Lojz... naš Lojz...« se je premetavala v njeni bolečini.

Njegov grob. Debela visoka smreka v sončni rebi med hrasti in bukvami, na kateri je bilo vrezano znamenje in datum njegove smrti.

»Se trije partizani so pokopani poleg. Vsak ima svojo jamo. Ne vem točno, v kateri je vaš sin!« ji je povedal Ahac.

»Bom že našla, brez skrbi!« Namerila je trudne korake v reber. To noč je spala malo, priganjala jo je sinova bližina. Ko je vželo sonce, je že našla sinov grob. Naslonila se je na smreko in ugibala, pod katerim kupom je pokopan. Bila je popolnoma mirna, kot takrat, ko je bil še otrok hudoban in so sosedje majale z glavami, da ne bo ostal pri življenju.

»Živel bo!« je rekla ona trdo. »Tak fant ne more umreti!« In tudi zdaj, ko je že s prsti grebla po prsti, ki je bila vlažna in mrzla od raztopljene snežnice, je menila pri sebi, da bo Lojz živ, da le odkoplje njegove kosti in ga prenese domov...

»Njen Lojz ne bo nikoli umrl!« Niti čutila ni, da ji je s čela tekel leden pot lahne groze in vznemirjenja. Na okraju so ji odkop prepovedali.

»Bomo že mi opravili to tako, ko bomo utegnili!« Mati pa je bila mnenja, da je najprej treba poskrbeti za padle, da ne bodo strohneli pozabljeni.

»Nihče od teh ne sme umreti! Preveč dobrega so storili za nas vse!« Kopal je zemljo z ostrim kamenjem, ko je nenadoma naletela na trd predmet. S trdo odločnostjo je udarila močneje, da je vtollo zabobnelo. Krsta... Dolgo je kovala, preden je očistila pokrov, potem pa ga je z kamenjem odbila. — Brez diha in z umazanin kamnom v roki je gledala v krsto, kjer je kosti in vlažne cunje pokrivala žametna prst. In še danes mati ne ve, koliko časa je takrat jokala nad sinom. Bilo je to nad njenimi človeškimi močmi, da bi zadržala solze, ki jih je zadrževala skoro leto in pol. Jokajoč, brez moči jo je našel partizan Ahac.

nametala čezenj cvetočih vej divje češnje. In vso pot do doma na Notranjsko je edino voliček v tem tistem spredu kazal znake življenja; mati in Ahac sta molče boljčala v praznino.

Na pogreb je prišla skoro vsa Loška dolina. Namesto prsti je mati spustila na sinovo krsto medaljo, da je dvakrat baker udaril ob les.

»Da ne bo strohnel pozabljen!« je mati šepetala predse in ni se obrisa: vročih solz, ne ledenih potnih kapelj, ki so se nabirale na zgubnem čelu. — To je bila partizanska Kaličeva mati iz Starrega kota na Notranjskem.

Lojze Jakopič

Detalji spomenika žrtvam fašističnodomobranskega nasilja pri Sv. Urhu. (Spomenik je delo akademskih kiparjev Kallina in Putriha.)

DEBATA V BOURBONSKI PALAČI

Poslanci se dogovarjajo o novih volitvah

Od leta 1875 je Francija petkrat spremenila volilni sistem

(Od našega stalnega dopisnika)

Pariz, 31. okt.

Z debato o izrednih volitvah se je začela sinoči nova in morda zadnja ofenziva proti Faurovi vladi. Potem ko se je Faure posrečilo, da je v skrajno negotovem položaju dvakrat dobil zaupnico Skupščine, ki je odobrila vladno politiko v Severni Afriki ter njeno gospodarsko in finančno bilanco, ga čaka še ena težavna naloga: pregovoriti poslance, da bi se pred določenim rokom odpovedali svojim mandatom.

Faure ima pred očmi splošno priznano in točno diagnozo, da v sedanji Skupščini ni stalne večine, ki bi mogla zagotoviti stabilnost vlade, in tako predlaga razpust Skupščine in nove volitve, ki bi spremenile skupščinsko sestavo ter omogočile novo pregrupiranje in upostavitve izvršne oblasti in upostavitve večinske večine. Ker pa hoče ostati Faure pri starem volilnem sistemu, v katerem je bila izvoljena tudi sedanja Skupščina, so videti njegovi nameni samo kot manevar z drugačnimi cilji.

Volitve po starem sistemu bi privedle v Skupščino bolj ali manj iste ljudi, ki bi se kakor doslej združevali v začasne koalicije. Le-te pa so bile zmeraj vzrok kronične nestabilnosti francoskih vlad. To je napotila Faure na misel, da bi prehitel redne volitve iz bojazni, da bi se utegnili njegova najnevarnejša opozicija pripraviti in povečati svojca je upanje na zmago. Razen tega je očiten njegov namen, da bi presekjal, skrajšal in dezorganiziral razpravo o novem volilnem sistemu, ki se je večkrat zastavila, pa so jo zmeraj prekinili. Prej bi torej lahko rekli, da želi Faure s prezgodnjimi volitvami okrepiti staro Skupščino, kakor da bi jo razpustil.

Ob razpravi o gospodarski in finančni bilanci vlade je moral Faure načeti vprašanje zaupnice, in sicer ne zato, ker bi bila vladna bilanca zadela na hudo opaznijo. To je bilo samo iskanje priložnosti za nasprotnike izrednih volitev, da bi vlado vrgli, preden bi stopila pred poslance s predlogom o razpustu Skupščine. Faure se je obdržal samo z 12 glasovi večine. Toda to mu je zadostovalo in glasovanje mu je bilo dobrodošlo kot generalna skušnja pred debato o volitvah. Pri tem je Mendès France prvokrat začel odkrito ofenzivo proti Fauru, čigar predlog o razpustu Skupščine in novih volitvah naj bi med drugim onemogočil organizacijo »mendésistov« na volilnih terenih, jih prehitel in jim ne dovolil, da bi v Skupščini upostavili močnejše mendésistično jedro, ki bi utegnilo v zvezi s socialisti ogroziti desničarsko koalicio, edino možno v tej skupščinski sestavi. V pripravah na nove, toda

Mendès-France

rednih in organiziranjem svojih pristavev prodreti v Skupščino s svojim predlogom o volilnem sistemu tako imenovanih »okrajnih list« v nasprotju z veljavnim sistemom »okrožnih list«, ki dopuščajo združevanje več kandidatov, katerih glasove seštejejo. Razen ostalih argumentov je Mendès France zagovarjal »okraj« kot sistem, ki omogoča stabilnost večine in vlade. Dosedanje izkušnje pa tega ne potrjujejo.

Od leta 1875 je Francija petkrat spremenila volilni sistem.

»Okrajni« je pokazal nekatere prednosti, pa tudi napake, kakor ostali: večina v Skupščini je bila zmeraj fluidna in vlada nestabilna. Strankarska razcepljenost in politična razkosanost francoskega parlamentarnega sistema nista nikoli dopuščali, da bi upostavili v Skupščini čvrsto večino, ki bi se lahko obdržala dlje, ker je bila odvisna od majhnih strank in celo od začasnih političnih skupnic in posameznikov. Le-ti so iskali svoje politične, često tudi osebne koristi in se sprehajali od skrajne desnice do meščanske levice.

V 80. letih so rodili vsi volilni sistemi iste sadove: v Skupščini se je nekaj večjih strank izmenoma hitro menjalo v vladah, ki jih je držala opozicija zmeraj v šahu. Še pred nekaj dnevi je kazalo, da bo volilni sistem, ki se zanj poteguje Mendès France, zbral malo pristavev, in da bodo imeli večino poslancev za seboj tako imenovani »proporcionalni«. Položaj se je zadnje dni dokaj spremenil in se je zmeraj spreminjal. Razen socialistov, ki so se izrekli za okrajne liste, ter KPF in katoličanov, ki jih odklanjajo, jih ostale stranke in skupine ali bolje rečeno posamezniki v njih šele proučujejo z gledišča, ali jim bo ta ali oni način ugotavljanja ljudskega zaupanja zagotovil vrnitev v Bourbonso palačo. Izhod iz tega je docela negotov.

Ob zadnjem glasovanju o zaupnici vladi, ko so se poslanci pravzaprav posredno izrekli o izrednih volitvah, so nastopili socialisti, poslanci KP in velik del degolistov proti. Odtlej pa se je položaj nekoliko spremenil: zdaj je postavljeno vprašanje neposredno in vlada bo bila boj na odprtih terenih. Debata, ki se je začela včeraj, se danes nadaljuje in glasovanje pričakujejo šele v noči od torika na sredo. B. Pešič

SKRB ZAHODNIH MINISTROV

Kako onemogočiti spopad med Izraelom in arabskimi deželami

Razprave v Ženevi o Srednjem vzhodu zasenčile slab začetek pogajanj »štirihi« o evropskih vprašanjih

London, 31. okt. (Tanjug). — V pristojnih britanskih krogih poudarjajo, da je položaj na Srednjem vzhodu zelo nevaren in da je ena izmed prvih skrbí zahodnih ministrov na ženevski konferenci, kako onemogočiti vojaški spopad večjega obsega med Izraelom in arabskimi deželami. V zvezi s tem pripominjajo, da sta Macmillan in Dulles na razgovorih z Molotovom protestirala »proti sovjetski politiki tekmovanja v oboroževanju na Srednjem vzhodu, ki se je začela s pošiljkami velikih količin českoslovaškega modernega orožja Egiptu.« V poročilih iz Ženeve poudarjajo londonski časniki, da so razprave o Srednjem vzhodu zasenčile slab začetek pogajanj štirih ministrov o evropskih vprašanjih. Konservativni »Daily Telegraph« sodi, da bi morala Britanija uveljaviti v tem delu sveta naslednjo politiko: prvič, ne povečati pošiljk orožja Izraelu, niti dati večjih poroštev od istih v tristranski deklaraciji iz 1950., drugič, uveljavljati politiko pričakovanja glede na Egipt in tretjič, povečati pošiljke orožja Iraku, ki je skupaj z Veliko Britanijo član bagdadškega pakta.

London, 31. okt. (AFP). — Iz dobro poučenih krogov se je izvedelo, da bo ciprski arhiepiskop Makarios prispel v London, ko bo britanski Spodnji dom razpravljal o ciprskem vprašanju. Nikosija, 31. okt. (AFP). Ciprski arhiepiskop Makarios je danes odpotoval z letalom v Atene, kjer bo imel z grškimi državniški politične razgovore. Ben Gurion bo sestavil novo vlado? Jeruzalem, 31. okt. (AFP). — Mandatar za sestavo nove izraelske vlade Ben Gurion bo bržčas še ta teden sestavil vlado, ker se je njegovo zdravstveno stanje po tri tedne trajajočem zdravljenju popravilo. Naši rudarji na obisku v Veliki Britaniji Beograd, 31. okt. (Tanjug). — Deset naših rudarjev je odpotovalo v Veliko Britanijo. Ondi se bodo mudili dva tedna ter se bodo seznanili z življenjem in delom v britanskih rudnikih. To potovanje jugoslovanskih rudarjev je bilo organizirano ob podpori UNESCO. Skupina britanskih rudarjev bo prihodnje leto obiskala našo državo.

Pismo Slovenske gospodarsko-kulturne zveze

Trst, 31. okt. Slovenska gospodarsko-kulturna zveza je glede odvzema ekološkega položaja stalnosti številnim slovenskim profesorjem in učiteljem naslovila na vladnega generalnega komisarja dr. Palamaro pismo, v katerem opozarja na krivičnost tega ukrepa. »Ukrepi« je med drugim rečeno v pismu, »s katerim so bili postavljeni med začetnike že itak redki slovenski profesorji in učitelji, pomeni, razen socialne krivice neposredno prizadetih, tudi ogrožanje slovenske šole in s tem kršitev londonske spomenice in njene posebnega statuta.«

Zato Slovenska gospodarsko-kulturna zveza poudarja, da morajo doslej ekonomsko izenačeni slovenski profesorji in učitelji v najslabšem primeru ohraniti svoj položaj do dokončne ureditve slovenske šole. Pismo Slovenske gospodarsko-kulturne zveze se zaključuje s pozivom, da je treba brez odlašanja izdati zakon o ustanovitvi stalne organizacije slovenske šole.

SUDEUTSCHE ZEITUNG

Sprejem bivših vojnih ujetnikov učinkuje vznemirljivo

Casnik tudi protestira proti načinu, kako so promenske stranke v Posarju izvajale gonjo za zavrnitev evropskega statuta

Bonn, 31. okt. (Tanjug). Liberalna »Süddeutsche Zeitung« opozarja v današnjem uvodniku na pojave oživljanja nacističnega duha v Zahodni Nemčiji, pojave, ki bi utegnili ogroziti demokratični razvoj dežele.

Glede povratka bivših vojnih ujetnikov iz SZ in svečanosti, ki so jim jih od tej priložnosti priredili v zbirnem taborišču Friedlandu, piše časnik: »Način, kako je narod sprejel svoje sinove, celo tiste, ki so zgradili plinske celice v Auschwitzu ali palnili v smrt tisoče ljudi, učinkuje vznemirljivo in vsakdo mora podvomiti o zdravem narodovem čutu.«

Casnik pripominja, da je istočasno, ko so predstavniki oblasti sprejeli povratnike kot »zveste sinove svojega naroda«, bil v Ansbachu oproščen krivde bivši esesovski general Simon, ki je tik pred prihodom ameriških čet v deželo ukazal obesiti nekoga kmeta samo zato, ker je le-ta pred koncem vojne razorožil štiri dečke. Na ukaz taistega generala sta bila zatem obesena dva člana tedanje prekega sode, ker nista hotela podpisati smrtne obsodbe proti temu kmetu. Sodišče v Ansbachu pa je presodilo, da so bili generalovi zločini zgolj »izpolnjevanje dolžnosti.«

Casnik tudi protestira proti načinu, kako so promenske stranke v Posarju izvajale gonjo za zavrnitev evropskega statuta, poudarjajoč, da so bili govori nekaterih politikov povod, da lahko tisk v Zahodni Evropi in Ameriki piše o nevarnosti oživljanja nacionalnega socializma v Nemčiji.

SODBA PARIŠKIH POLITIČNIH KROGOV

Ben Jusefov povratek na prestol zagotovljen

Abdikacija sultana Ben Arafе — Manifestacije v Maroku — Sprejem Ben Jusefa v Nici

Pariz, 31. okt. (Tanjug). Maroški sultan Ben Jusef, ki ga je pred dvema letoma strmoglavila Lanielova vlada, je prispel davi v Francijo. Zbranim novinarjem je izjavil, da bo kmalu odpotoval v Maroko. Po večerašnji abdikaciji sultana Ben Arafе in komunikacije francoske vlade, da »z zadovoljstvom ugotavlja nastanek novih možnosti za mirno odstranitev maroške krize«, sodijo v tukašnjih političnih krogih, da je Ben Jusefov povratek na prestol že zagotovljen.

V vsem Maroku zdaj manifestira prebivalstvo, ki zahteva vrnitev strmoglavljene sultana na prestol. Tudi vse maroške politične, sindikalne in verske organizacije odločno zahtevajo, naj francoska vlada razveljavi odlok o odstranitvi Ben Jusefa iz političnega življenja in o prepovedi povratka v Maroko.

Maroški sultan je prispel v francosko metropolo po dveletnem pregnanstvu, najprej na Korziki, zatem pa na Madagaskarju s pogojem, da ne bo sodeloval v političnem življenju. Ta sklep je bil sprejet na nedavni francosko-maroški konferenci v Aix-les-Bainsu. Nagli preokret v Maroku — izjava ugodnega maraškega paše Glauja o pripoznanju Ben Jusefa ter abdikacija Ben Arafе — vse to bo vplivalo, da bo Francija spremenila prejšnji sklep. Člani kronskega sveta in Ben Sliman, mandatar za sestavo prve reprezentativne maroške vlade so v Parizu, da bi zahtevali od francoske vlade, naj vnovič pripozna Ben Jusefa. Ben Sliman se je danes odpoldne v ta namen sestel z ministrskimi predsednikom Faourom.

Francoska vlada je že sinoči v deklaraciji izrazila svoje stališče, ki kaže, da bo strmoglavljenemu sultanu dovolila vrnitev na prestol. Znatno število neodvisnih in degolovcev nasprotuje temu sklepu, za katerega so poslanci socialistične stranke in KP ter številni poslanci strank centra. Abdikacija Ben Arafе je francoski vladi omogočila izhod iz sedanjega delikatnega položaja.

Pričakujejo odločitev francoske vlade, se je Ben Jusef nastanil na Sinji obali. Ko je davi prispel z letalom v Nico s svojim spremstvom, ga je sprejel načelnik kabineta zunanjega ministra Pinaya Henri Iryssou in se z njim razgovarjal v letalu dvajset minut. Ko je stopil iz letala, se je bivši sultan rokoval s člani raznih maroških delegacij, ki so ga sprejele z vzkliki »živel suveren, živel Ben Jusef«.

Sultan Ben Arafе je poslal sinoči pismo predsedniku francoske republike, v katerem sporoča, da se je v korist sultana Ben Jusefu odrekal vseh pravic na maroški prestol.

Po objavi pisma je francoska vlada objavila deklaracijo, v kateri je rečeno:

»Francoska vlada bo z zadovoljstvom sprejela možnosti, ki se ji nudijo, da bi zagotovila v Maroku miren razvoj v okviru obnovljene in trajnega sodelovanja s Francijo.«

SPOR VELIKE BRITANIJE S SAUDSKO ARABIJO

Saudska Arabija bo ukrenila vse potrebno za zavarovanje svojih pravic v zelenici Buraimi

Damask, 31. okt. (AP). Minister za informacije Saudske Arabije Šejk Abdulah Balkair Saudi je izjavil, da je »zasedba zelenice

Buraimi po britanskih četah zločin proti Saudski Arabiji in ostalim arabskim deželam. Pripomnil je, da bo Saudska Arabija ukrenila vse potrebno, da bi zavarovala svoje pravice v zelenici Buraimi in ne pripoznava britanske zasedbe, niti britanskega vpliva na tem področju.

Minister je opozoril tuje vlade in družbe, da ne sklepajo nobenih sporazumov o izkoriščanju bogastev te zelenice, kajti Saudska Arabija takšnih pogodb ne bo pripoznala.

Balkair je dejal, da želi Velika Britanija izolirati obale arabskega polotoka, da bi v njegovih južnih delih okreplila svoj vpliv.

Britansko pismo OZN glede okupacije zelenice Buraimi

New York, 31. okt. (AP). Velika Britanija je pisмено obvestila OZN o svojem sodelovanju pri ponovni osvojitvi zelenice Buraimi v Arabiji. V pismu britanskega stalnega predstavnika v OZN Diona je rečeno, da Velika Britanija ni imela drugega izhoda, kakor izpolniti svoje obveznosti nasproti lokalnim vladarjem, ker je Saudska Arabija leta 1952 protipravno okupirala to ozemlje, ki je pripadalo omejenim vladarjem.

Lonardi bo operiran Buenos Aires, 31. okt. (AFP). V uradnem poročilu, ki je bilo objavljeno v soboto zvečer, je potrjeno, da bo predsednik Lonardi operiran. Ministrski predsednik je bil pred uporom v Argentini v vojaški bolnici, kjer se je moral temeljito zdraviti.

Posvet o položaju na Cipru

Sodijo, da bo njegov obisk v Londonu povzročil nekatere spremembe v stališču britanske vlade do ciprskega vprašanja

London, 31. okt. (Tanjug). — Ciprski guverner feldmaršal Harding, ki je sinoči prispel v London, da bi poročal o položaju na Cipru, je danes obiskal ministra za kolonije Lennox-Boya. Guverner bo nadaljeval posvetovanje še z drugimi vladnimi člani ter bo razložil svoje gledišče o političnem in splošnem položaju na tem otoku. Se ni znano, kako dolgo bo ostal v Londonu. Sodijo, da bo njegovo odpotovanje povzročilo nekatere spremembe v stališču britanske vlade do ciprskega vprašanja. Harding bo bržčas svetoval vladi, naj v svojem stališču ne izključi formalnih poroštev prebivalstvu Cipra do samoodločbe. Po njegovi sodbi bi bila sedaj to edina pot za rešitev kritičnega položaja na Cipru.

Makarios v britanskem Spodnjem domu

London, 31. okt. (AFP). — Iz dobro poučenih krogov se je izvedelo, da bo ciprski arhiepiskop Makarios prispel v London, ko bo britanski Spodnji dom razpravljal o ciprskem vprašanju.

Nikosija, 31. okt. (AFP). Ciprski arhiepiskop Makarios je danes odpotoval z letalom v Atene, kjer bo imel z grškimi državniški politične razgovore. Ben Gurion bo sestavil novo vlado? Jeruzalem, 31. okt. (AFP). — Mandatar za sestavo nove izraelske vlade Ben Gurion bo bržčas še ta teden sestavil vlado, ker se je njegovo zdravstveno stanje po tri tedne trajajočem zdravljenju popravilo. Naši rudarji na obisku v Veliki Britaniji Beograd, 31. okt. (Tanjug). — Deset naših rudarjev je odpotovalo v Veliko Britanijo. Ondi se bodo mudili dva tedna ter se bodo seznanili z življenjem in delom v britanskih rudnikih. To potovanje jugoslovanskih rudarjev je bilo organizirano ob podpori UNESCO. Skupina britanskih rudarjev bo prihodnje leto obiskala našo državo.

Prijateljska pogodba med SZ in Jemenom

Kairo, 31. okt. (Reuter). Danes je bila v Kairu podpisana prijateljska pogodba med Sovjetsko zvezo in Jemenom. Pogodba predvideva gospodarsko in kulturno menjavo kakor tudi razvoj dobrih odnosov med obema deželama. Ta pogodba pomeni dejansko podaljšanje pogodbe iz leta 1929, katere veljavnost je potekla 1939. leta.

DIPLOMATSKA KRONIKA

VELEPOSŁANIK NEKEZIC ODPOTOVAL V LIBIJO Kairo, 31. okt. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Kairu Marko Nekezić je včeraj odpotoval v Libijo. Kot izredni poslanik in pooblašteni minister FLRJ bo 2. novembra izročil v Tobruku libijskemu kralju Idrisu poverljiva pisma.

HASAN BRKIC SPREJEL SOVJETSKEGA VELEPOSŁANIKA Beograd, 31. okt. (Tanjug). Državni podtajnik za zunanje zadeve Hasan Brkić je davi sprejel na protokolarni obisk sovjetskega veleposlanika v Beogradu N. P. Firjubina.

Z VSEH STRANI SVETA

VELIKA BRITANIJA DEMANTI BRITANSKE ADMIRALITETE

London, 31. okt. (AFP). Britanska admiraliteta je danes uradno zanikala informacijo »Sunday Times« iz Washingtona, eš da želi Velika Britanija kupiti od ZDA atomsko podmornico. Časnik je namreč trdil, da je prvi lord admiralitete admiral Mountbatten, ki se mudi sedaj v ZDA, razpravljal o tem z ameriškim državniški.

ITALIJA SOVJETSKE GRADBENE STROKOVNJAKI ODPOTOVALI

Rim, 31. okt. (AFP). Delegacija sovjetskih gradbenih strokovnjakov, ki je 23. oktobra prispela v Italijo, je danes zapustila Rim in odpotovala na Dunaj. Delegacijo vodi podpredsednik sovjetske vlade Vladimir Kučerenko. Sovjetski delegati so si ogledali Rim, Firence, Turin in Benetke. Zanimali so se zlasti za gradbena vprašanja.

POLJSKA TRGOVINSKI SPORAZUM Z NIZOZEMSKO

Varšava, 31. okt. (TASS). Poljska in Nizozemska sta 29. oktobra podpisali trgovinski in plačilni sporazum, po katerem bo Poljska dobavljala nizozemski valjano tkelo, stroje, kemične izdelke, steklo, les, živež in kmetijske pridelke. Nizozemska bo izvažala na Poljsko seme, mazilno olje, fosforna gnojila in električne stroje.

CIPER EKSPLOZIJA DVEH BOMB

Nikosija, 31. okt. (AP). Včeraj sta v Famagusti eksplodirali dve bombi, prva v bližini britanske vojaške patrulje, druga pa pred glavnim poštnim postojem. Eksploziji nista terjali človeških žrtev.

MAROKO HUDE POPLAVE

Rabat, 31. okt. (AFP). Ob večerašnjih katastrofalnih poplavih je v mestecu Setat, 37 km južno od Casablanca, izgubilo življenje 23 ljudi. Mnogo trupel je ostalo pod razvalinami.

SEVERNA KOREJA ZA NORMALIZACIJO STIKOV Z JAPONSKO

Pjongjang, 31. okt. (Nova Kitajska). Severnokorejska in japonska parlamentarna delegacija sta objavili skupno poročilo, ki v njem zahtevata vse potrebne ukrepe za normaliziranje stikov med Japonsko in Severno Korejo.

U Nu v Moskvi. Na letališču ga je pozdravil predsednik vlade maršal Bulganin

Težave z družbeno prehrano v Beogradu

V Beogradu si že več mesecev prizadevajo, da bi pri večjih podjetjih, tovarnah in ustanovah organizirali družbeno prehrano, kajti cene v mnogih restavracijah delavcem in uslužbenecem niso dostopne. Čeprav se razvija ta akcija dokaj počasi, so mnoge beograjske tovarne že organizirale družbeno prehrano, toda s precejšnjimi napori in težavami.

Pred nekaj dnevi smo obiskali več industrijskih podjetij v Beogradu in Zemunu, da bi videli, kaj so storila sama ali na priporočilo Centralnega sveta Zveze sindikatov za cenejšo prehrano svojih delavcev.

V PODJETJU »IVAN MILUTINOVIĆ«

V podjetje »Ivan Milutinović« smo prišli med zajtrkom. V tesnem prostoru so se gnetli delavci in uslužbeni, da bi se prerinili do sedežev, kajti obroke dajejo na izmenično. Tu dobiš že za 30 din za zajtrk večji kos kuhane klobase, skodelico bele kave in kruha, kolikor ga želiš. Zajtrk je res dober in zajtrkovalci so prišli tudi tisti, ki so trdili, da ne bodo hodili na hrano v restavracijo. V restavraciji tega tekstilnega podjetja pripravijo dnevno kakih 800 obrokov. Zajtrk stane 30, kosilo 75, večerja pa 45 din. Za zajtrk dobiš mleko, dovolj kruha in kakih 80 gr siru, klobaso, ali kaj podobnega enake kalorične vrednosti. Za kosilo ti postrežejo z juho, mesno jedjo, solato, dvakrat tedensko z močnatno jedjo in s kruhom, kolikor ga želiš. Za večerjo imajo mesno jed, solato in kompot.

Naprosili smo upravnika restavracije, naj nam pojasni, kako kalkulirajo te cene. Iz podatkov knjigovodstva je videti, da porabijo dnevno kakih 30 kg mesa, tako da ga odpade na obrok približno 120 gr. Tesni prostori kuhinje in restavracije ne dopuščajo, da bi sprejeli na hrano še več delavcev, razmeroma nizke cene dodaj izdatki obrokov pa lahko nudijo abonentom zato, ker prispeva nekaj stroškov podjetju. V restavraciji je zaposlenih 18 delavcev, izmed katerih jih je 9 v plačnem seznamu podjetja. Podjetje »Ivan Milutinović« je prevzelo tudi del stroškov za kurjavo in vse ostale režijske stroške restavracije. Osnovna sredstva je zagotovilo podjetje in restavracija tudi ne krije stroškov amortizacije, niti ne plačuje obresti od osnovnih sredstev. Za dobro hrano jamčijo »kušeni kuharji«.

PRI »IKARUSU« JE SLABO

Podjetje »Ikarus« je vprašanje prehrane delavcev malone povsem zanemarilo. V velikih dvoranah s betonskim podom stoji na eni strani dolge mize, na katerih postrežejo delavcem z jedjo brez mesa, na drugi pa manjše, snažnejše mize za abonente, ki imajo mesno hrano. V »Ikarusu« so skrbi za prehrano svojih delavcev prepustili nekemu »pavšalcu«. Pavšalni obrat na tovarniškem dvorišču prodaja juho, obrok hrane in dva kosčka kruha po 70 din. Ker kuhinja ni poleg dvorane, prinašajo hrano v velikih posodah, ki se kmalu ohladi. Podjetje »Ikarus« je prevzelo samo stroške za kurjavo, ki niso veliki, ker segrevajo na istem mestu tudi hrano, ki jo prinese delavci od doma.

NA POL POTA

V tovarni trikotarje »Andja Ranković« so uredili to vprašanje samo na pol. V restavraciji, kjer se razlega iz zvočnika glasba, se zbirajo delavci okrog miz, jedjo svojo hrano ali pa hrano, kupljeno v restavraciji. V restavraciji lahko dobiš samo mrzle jedi: salamo, jogurt, sir, sendvič in podobno. Cene so nižje kot v mestnih mlečnih restavracijah. Prodajalko plačuje podjetje, ki je prevzelo tudi ostale stroške. Stroški so minimalni, tako da plačujejo delavci vrednost živil brez marže v prodaji na drobno. Vse to je glede na možnosti podjetja preveč skromno in nezadostno.

Večkrat potujem iz Ljubljane proti Reki in kadarkoli ugledam malo pred Pivko grobnico 35 padlih partizanov, oddaljeno 50 metrov od glavne ceste, se razležim nad malomarnostjo prebivalcev, ki niso mogli še sedaj, deset let po osvoboditvi, urediti grobnice, kot se spodobi. B. Z.

Op. ur.: Upamo, da so se vsaj od Dnevu mrtvih oddolžili spomenu padlih in dostojno uredili grobnice.

Tudi v podjetju »Partizan« ima delavska restavracija ugodne prostore in je mnogo bolje opremljena. Cene pa so večje, kakor v ostalih podjetjih najbrž zato, ker je podjetje prevzelo samo stroške za kurjavo, vse ostale, vseh obveznosti do skupnosti, pa je prevzela restavracija.

UREDBA O GOSTINSKIH PODJETJIH — OVIRA

Neenak položaj delavskih in uslužbenških restavracij tako imenovanega zaprtega tipa je nastal zaradi nekaterih nepojasnjenih določb uredbe o razdelitvi skupnega dohodka oziroma uredbe o gostinskih podjetjih in obratih, po kateri morajo tudi te restavracije obratovati, kakor ostali gostinski obrati. Priporočilo centralnega sveta Zveze sindikatov, naj bi ljudski odbori in sveti gospodarskih podjetij ustanovljali restavracije in jih gmotno podpirali, so se ponekod uresničili, čeprav to ni v skladu s veljavnimi predpisi. V zvezi s prehrano delavcev in statusom delavske in uslužbenške restavracije so mnogi deljenski. Eni menijo, da je pomoč podjetja restavraciji privilegij za tiste, ki se v restavraciji hra-

nijo, ker stoji na načelu, da mora biti vsaka gospodarska organizacija rentabilna in menijo, da ni treba ustanovljati restavracij, če nimajo možnosti, da bi same kriale svoje stroške z dohodki od abonentov. Drugi pa menijo, da je treba v sedanjih razmerah zagotoviti delavcem v podjetjih boljše prehrano, čeprav gre za nekatere privilegije, kajti delavci to s povečano storilnostjo vračajo podjetju in skupnosti. Ni dvoma, da so delavci, ki se hranijo v restavracijah, v ugodnejšem položaju kakor ostali, ki se hranijo doma. Delavske in uslužbenške restavracije pa so odprte za vse delavce in uslužbence podjetja, tako da so lahko vsi deležni takšnih privilegijev.

ZA BREZPLAČEN TOPEL OBROK

Če bi dajali brezplačen topele obroke po režijskih cenah vsem delavcem podjetja, bi odstranili privilegije za nekatere, ki se zdaj hranijo v restavracijah, katerih stroške so prevzela podjetja. Treba pa bi bilo proučiti možnost, da bi stroške za topli obrok delno vkalkulirali v sklad podjetja ali pa na breme skladov za samostojno razpolaganje in tako uzakonili sedanje stanje. Nikola Krsmanović

DA BODO ČEZ ZIMO PRESKRBLJENI

Grosistična trgovska podjetja v goriškem okraju bodo trgovine v oddaljenih gorskih krajih v kratkem preskrbele s potrebnimi količinami živil in drugih potrebščin za zimsko mesece

Na Trgovinski zbornici v Novi Gorici je bil te dni sestanek zastopnikov grosističnih trgovskih podjetij in večjih mlinov v goriškem okraju. Razpravljali so o preskrbi potrošnikov v prihodnjih mesecih, posebej prebivalstva v oddaljenih krajih ter si izmenjali izkušnje in na ponudbi in cenah blaga na raznih tržiščih.

Čeprav sladkorja v nekaterih krajih še vedno tu in tam primanjkuje, ni bojazni, da bi ga zmanjkalo. V zadnjih dveh mesecih je potrošnja v okraju narasla za sto odstotkov, grosistična trgovska podjetja pa potrebnih količin zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev in drugih težav niso mogla naenkrat nabaviti. S pošiljko okrog 100.000 kilogramov, bo po prispela v kratkem, bodo potrebo po sladkorju za nekaj časa krite. Tudi olja, ki ga je zaradi vsakoletnega remonta v nekaterih oljarnah nekaj časa pri-

manjkovalo, bo v kratkem dovolj. Precej razprave je bilo o načinu razdeljevanja otrobov, ki jih še vedno primanjkuje. Sedaj otrobe razvažajo splošnim kmetijskim združenjem in trgovski podjetje Flores iz Sempetra po razdelitvi odbora za živilnorojo pri OZZ. Zastopniki grosistov so predlagali, naj bi otrobe razvažala vsa trgovska podjetja skupaj z ostalim blagom, s čimer bi prevozne stroške in s tem tudi ceno precej znižali. Kontrolo nad razdeljevanjem pa naj bi tudi v prihodnje vodila OZZ. Da bi letos čez zimo ne primanjkovalo polente, bo mlin v Ajdovščini v kratkem dobavil iz Vojvodine 200.000 kilogramov koruze v zrnju.

Grosistična trgovska podjetja so že nakupila večje količine hrane za zimsko zalogo trgovin v oddaljenih gorskih krajih, ki so zaradi vremenskih neprilik vsako leto nekateri tudi do štiri mesece odrezani od ostalega sveta. Blago bodo razposlale v prvi polovici novembra, brž ko bo Izvršni svet LRS potrdil seznam teh krajev. Po predlogu okrajne Trgovske zbornice bi prišli v poštev naslednji kraji: Dole, Ledine, Vojska, Otaleč, Novaki, Kladje, Sebelje, Goruja, Tribuša, Ponikve, Bukovo, Planina, Rut, Cerkev, Breg, Breginja, Spodnja Idrija, Soča, Drežnica, Livek, Ljubini, Log pod Mangartom, vsi trije Lokovci, Cepovan, Podkraj, Otiša, Godovič, Črni vrh, Trnovo, Lepva, Kal nad Kanalom, Predmeja, Col, Lokve, Ravne, Lág, Kambreško, Banjščice. Trgovine v teh krajih bodo kot omenjene še pred začetkom zime prejtele skupaj 500.000 kilogramov moke in drugih mleških izdelkov, 80.000 kg sladkorja, 30.000 kg raznih maščob in večje količine drugih živil. M. D.

»IMPOL« se razvija v pomembno tovarno PREDELOVALNE INDUSTRIJE

Tovarna »Impol« v Slovenski Bistrici se razvija v pomemben objekt naše predelovalne industrije. V »Impolu« so do nedavnega predelovali baker, sedaj pa se je tovarna preusmerila na predelovanje aluminija. Od tovarne glinice in aluminija v Kidričevem je »Impol« oddaljen nekaj več kot 20 km, zato je tudi lokacija tovarne primerna in smotna. Razširitev tovarne, kakršna je »Impol«, je nadalje popolnoma v skladu z našo novo ekonomsko politiko, ki daje prednost predelovalni industriji t. j. večji proizvodnji potrošnih dobrin. Razen tega predelujejo v obratih v Slovenski Bistrici polproizvod, ki ga izdelujemo doma in nismo vezani na uvoz.

Te in podobne okolnosti so narekovanje, da se je pričela tovarna »Impol« v Slovenski Bistrici znatno širiti ob sodanji preusmeritvi obratov in tako povečala njihovo zmogljivost. Za povečanje objektov bodo letos porabili več kot 200 milijonov dinarjev. Od navedene vsote bo tovarna prispevala iz svojih sredstev več kot 50 milijonov dinarjev, okraj pa bo menda vložil okrog 110 milijonov dinarjev, ostalo vsoto pa so si zagotovili z republičkim kreditom.

Računajo, da bodo s temi sredstvi lahko toliko zgradili in

opremili obrate, da bodo dosegli letno zmogljivost 5000 ton aluminijevih izdelkov, medtem ko bodo v končni fazi v tovarni lahko predelali od 8000 do 10.000 ton aluminija. Asortiment izdelkov je zelo raznozeten, bo pa še bogatejši v naslednjih letih, ko bodo razen žice za daljnovode, ki bodo postopoma nadomestile bakrene, razen profilov, izdelkov za avtomobilsko industrijo, gradbeništvo in ladjedelništvo in ostale gospodarske panoge izdelovali še drugo.

Tako se bo aluminij v vse večjem obsegu pojavljal v našem gospodarstvu in v sorazmerno velikih količinah lahko nadomeščal razne bakrene, lesne in druge proizvode. Tako bomo našemu gospodarstvu prihranili znatne

količine surovin, ki nam jih primanjkuje, oziroma ne razpolagamo z njimi v zadostnih količinah, ali pa so drage. Razen tega bo tovarna v Slovenski Bistrici del svojih proizvodov lahko uspešno plasirala na tuja tržišča in ker gre za večje količine, s tem pripelje k zboljšanju naše zunanjetrgovinske bilance. Povpraševanje po aluminiju na svetovnem trgu je namreč zelo veliko in dosega zato tudi ugodne cene. Zato bo zelo koristno, če vključimo v listo naših izvoznih artiklov še aluminij oziroma njegove končne izdelke, ter se pojavimo z njimi na inozemskem trgu, saj je naš aluminij, ki smo ga pričeli iz Slovencev letos prvič izvažati, zelo dobre kvalitete.

BRALCI NAM PIŠEJO

Kolektiv, ki hoče samostojnost

V zvezi s formiranjem komun in prenašanjem gospodarske dejavnosti nanje, se v lesni industriji tu in tam pojavljajo prizadevanja, da bi se posamejni obrati lesnoindustrijskih podjetij (LIP) osamosvojili kot samostojna podjetja. Razlog za to naj bi bil, da je gospodarsko utemeljeno, da je žaga šim bliže gozda, ker je tako pot surovine iz gozda na obrat najkrajša.

Tako si delovni kolektiv Lesnoindustrijskega obrata v Lovrencu na Pohorju prizadeva, da se osamosvoji iz sklopa LIP Maribor in osnuje svoje podjetje.

Taka prizadevanja se dajo objektivno le težko zagovarjati in tudi ne iz razloga, naj bo žaga šim bliže gozda. Svoječasno je res veljalo načelo, da je najbolj primerno, da je obrat šim bliže gozda, da je, kot se pravi, orientiran na nahajališče surovin. Osebnostno izvajanje tega načela vodi do izgradnje vrste majhnih lesnih obratov, kar se pa da težko združiti s prizadevanjem za šim boljše in šim popolnejše izkoriščanje lesa. Pomanjkanje lesa v svetovnem merilu in visoka cena, kar je posledica tega pomanjkanja, vodi do tega, da skušamo s koncentracijo hlodov na večjih žagarskih obratih le-te šim boljše izkoriščati v žagan les, dalje pa, da se pri žaganju napade odpadke lesnoindustrijske proizvodnje skuša uporabljati kot surovino za nadaljnjo predelavo: izdelavo umetnih plošč, lesne moke itd. Tako se vedno bolj jasno uveljavlja načelo, da ni dovolj, če se od hlodov izkoristi samo 60-65% v žagan les, temveč da se šim popolnejše izkoristi tudi ostalih 35%, ki jih sedaj na majhnih žagah kot odpadke zavrzemo.

To načelo zahteva, da je treba na primernem mestu koncentrirati surovine, kar omogoča uspešnejše izkoriščanje hlodov na sodobno urejeni žagi, hkrati pa dopušča tudi izkoriščanje napadlih lesnoindustrijskih odpadkov. Na takih obratih je moč

že pri žaganju zvišati izkoriščanje hlodov v žagan les za več odstotkov. Pri masi 10.000 kubnih metrov lesa (n. pr. iz področja Lovrenca) pa predstavlja dvig izkoriščanja hlodov za vsak odstotek povečanje finančnega uspeha za okroglo 1 milijon dinarjev letno.

Dalje je bistvene važnosti, da je na takih obratih možno dalje predelovati lesnoindustrijske odpadke v umetne plošče, lesovinske plošče, iverne plošče itd. To izkoriščanje odpadkov pa še nadalje dvigne finančni efekt lesnoindustrijskega obrata: prispeva k popolnejšemu izkoriščanju lesne gmote, blaži pomanjkanje lesa in posredno prispeva k čuvanju gozdnih fondov.

Kot primerna koncentracija hlodov, ki daje možnost racionalnega dela na sodobno urejenem žagarskem obratu in možnost nadaljnjega izkoriščanja na obratu zbranih odpadkov, se smatra količina 20.000 kubnih metrov hlodov letno. Za področje gornje dravske doline predvidevajo, da bi ustvarili tako koncentracijo v Limbušu pri Mariboru, kjer je že zgrajen in sodobno opremljen žagarski obrat, na katerega so bodo priključili drugi lesnopredelovalni obrati.

Gotovo je primerno misliti na potrebo zaposlitve delovne sile, ki bi je iz raznih razlogov ne mogli vključiti v dolo na novem obratu v Limbušu. Vendar smo mnenja, da bi se to dalo v Lovrencu izvesti s uveljavitvijo lesnopredelovalnega obrata, ki naj bi po intenzivnosti dela imel možnost zaposlitve šim več delovne sile. Ta obrat bi lahko delal kot samostojen obrat, ali pa bi se lahko organizsko vključil v dolo osrednjega obrata v Limbušu.

Tako gledano je razumljivo stališče sindikata lesnoindustrijskih delavcev v Ljubljani glede samostojnega lesnoindustrijskega podjetja v Lovrencu, ki bi nadaljevalo tradicijo sedanjih starih obratov v Lovrencu. JUG.

Skoraj milijonski primanjkljaj zaradi nevestnega dela

Upravnik »Grajskega dvora« v Radovljici Martin Prešeren je vodil sorazmerno veliko gostinsko podjetje, ki ima kar 5 obratov. Prešeren pa je bil tudi skladiščnik in nabavljal blago.

Pri opravljanju tega dela pa je bil zelo površen, razen tega pa tudi ni imel podpore v kolektivu. V skladu s tem ni imel nikakega pregleda nad blagom, ob nabavi plačal in drugega blaga pa tudi ni napravil prevzemnic, ki bi lahko služile materialnemu

knjigovodstvu za knjiženje. Prav tako ni sestavljal niti izdajnic, ko je blago odhajalo iz skladišča. Ko je hotel okrog po kupčijah, se je često zgodilo, da je puščal kajenje skladišča kuharjem in natakaricam, da so same nekontrolirano jemale blago. Čeprav je imel pripravljen blok dobavnice, v katere so kuharice in natakarice same vpisovale vzeto blago, vendar od njih ni nikoli zahteval, da bi s podpisom potrdile prevzeto blago. Razen tega so ugotovili pri reviziji še to, da Prešeren ni napravil rednih inventur, komitaljsko, kakor je to predpisano, ampak kar sam, zaradi česar ni mogel nikoli točno ugotoviti stanja skladišča. Prav tako tudi ni napravil potrebne kalkulacije za prodajo blaga v obratih, ampak je določil cene posameznim artiklom kar približno. Kako vse po domače je bilo v »Grajskem dvoru«, kaže tudi okolnost, da so se na skiep upravnega odbora, čestiti se je temu Prešeren upiral, uslužbeni hranili brezplačno v podjetju in prav tako tudi brezplačno stanovali.

Vse to je imelo za posledico finančno izgubo podjetja v znesku 950.969 din.

Obtoženec je vse nepravilnosti priznal, zagovarjal pa se je, da je bil prezaposlen in da se zaradi tega ni mogel bolj posvetiti notranji organizaciji podjetja. Razen tega pa je povedal, da kot vrtnar po poklicu prevzetim dolžnostim tudi ni bil popolnoma kos. Vendar pa tak izgovor ne more opravičiti primanjkljaja, ker se mora pač vsakdo, če se ne čuti sposobnega za kako delo, temu delu odreči in to takrat, ko škoda zaradi njegove nesposobnosti še ni nastala. Obravnava je pokazala končno tudi to, da je bil Prešeren vse preveč popustljiv proti uslužbencem.

Sodišče je obsodilo Prešerna zaradi nevestnega gospodarskega poslovanja na eno leto zapora in povračilo stroškov kazenskega postopka. Njegove nesposobnosti še ni nastala. Obravnava je pokazala končno tudi to, da je bil Prešeren vse preveč popustljiv proti uslužbencem.

Klub mladih proizvajalcev v tovarni igel v Kobaridu

V tovarni igel v Kobaridu so nedavno na pobudo občinskega komiteja LMS osnovali prvi Klub mladih proizvajalcev na Primorskem. Nov organ bo skrbel zlasti za splošno vzgojo in strokovno izpopolnjevanje mladih delavcev. M. D.

POKOPALIŠČE NA VIDMU

Se nikoli naš vrtiček ob cerkvi na Vidmu ni bil tako lep, kakor je to jesen. Nekaj so bili tu grobovi le zeleni. Pomnimo, ko smo otroci rezali zelene ruše s travnikov, za brata Tomčka in za starega očeta tudi. Obdevati smo grobove z rusami, krasili jih s preprostim cvetjem, pa z lojnimi njih razsvetlili. Zdal pa to ne zadostuje več. Ze skoraj vse rodnine imajo grobove iz kamna. Odkod ta preobrat, bogastvo na pokopališču rečne planote? Napisu so na spomenikih se prav sveži: črni, rdeči, a največ je zlatih. Pa kakšne rože! Nisem verjel, da takšne zrastejo na naših tleh. Pri nas je visoko, pa je rado mraz celo početi, pozimi pa neznanško dolgo sneg. Poznate Bloke? Pradavne smučke so pri nas iznašli, da so kljubovali z njimi usakrnemu snegu, zametom in goram, že pred šestimi stoletji! Na smučkah so se izvirnost izkazali bloški borci-partizani.

Tamle ob vrbi je posebno lepo. Ob njej spi »zlati očas«. Prav mlad je, 25 let, nam mlo govori oklesan napis.

Krasen spomenik ima lvo, nedolžna žrtve maščevanja. Zraven njega sniva Drago, njegov brat, 23-letni inženir, padel na llovi gori.

Na kamnu očarljiva slika mladega dekleta. Vsi mladi bloški fantje so sanjali o njej. Bila je junaška sestrica in je padla s tremi brati vred za domovino.

Na gomili mojega brata rastejo tulpe. Pred ustrelitvijo so mu z bičem sekali telo in zlomili roko. Z njim skupaj spi prijatelj Ludve.

Komaj najdem prijatelja Stančeta. On je prvi sin blokše »Mojke Jugovičev«. Se Sander in Lojze in Mirko so bili. Kadar me vidi njihova mama, se zajoka. Pa je bila tudi ona partizanka.

»Glej, Stanko Lenarčič, narodni poslanec, z edinim sinom Borisom, mi pokaže vodnica. Zdalji mi noga obstane, oko za trepeče. Ob svetem grobu pesnika stojim.

»Joj, bratje — in bom prav sam, ves mafšen in ubožen bedel med onemelimi jetniki

v tihoti, mrzli grozi, vase zožen, z bleščicim svitom svojih muk obkrožen»

(Ivan Čampa, Iz belih noči)

»Res, Čampa, kako ubog si bil! Lahke kot peresce,« je povedal njegov pogrebnik, ki ga je dvignil iz časnega groba.

Tak nežen človek, mladi pesnik, pisatelj »Mina v grapi«, je bil kajpak tudi nevozen fašistični volkulji in požla nam ga je.

O, mrtvi naši bloški bratje, kaj ni res lepo, toliko dokazov ljubezni do vaših grobov?

Moderne, skoraj mestne so vaše gomilice. Stoji vam spomenik v središču Blok prav na razpotju. In besede, iz samih kamnitih rož na njem oklesane, govorijo vsemu svetu: Da ste umirali, kakor je velikal ukaz domovine.

Kaj hočete še? Saj imate v svoji sredi edinega pesnika blokških poljan...

B. Ponikvar

PO NEDELJSKI TEKMI Z AVSTRIJO NA DUNAJU

DAN IN NOČ

Po uspelih tekmah v letu in pol razočaranje ter stara hiba - neučinkovitost

(Od posebnega dopisnika)

V soboto smo zadovoljnih obrazov odhajali na Dunaj, Zakašak ne? Bil smo prepričani, da bomo videli, kako se bo tresla avstrijska mreža. Milutinović 3, Vukas in Zebec po čega... smo se razgovarjali. Zato je bilo v vlakih res veselo razpoloženje, kateremu je pomagala tudi pristna domaća... saj veste kaj?

No pa pustimo vse to. Na Dunaju je bilo veliko govora o tekmah, ki je bila za Avstrije nad vse pomembna. Šlo je za bili ali ne bili avstrijskega nogometa. To ste slabo slišali na promonadi, v kavarnah, alanki povadi, kjer sta se našla vsaj dva ljubitelja nogometa.

terega so gledalci (60.000) že po ure pred pričetkom napadili do zadnjega kotlička. Mi, navijači iz Jugoslavije, glasni, Avstriji zadržani. Tako zveduje je vladalo do začetka tekme...

NE VEČ SKOTSKA, TEMVEČ AVSTRIJA...

O poteku tekme ste gotovo že dovolj ali slišali ali brali. Raje pogledimo, kaj nam je še ostalo v beliznici.

Dosedaj je bil sinonim za slabo igro naša reprezentanca tekma z Škotsko. Od nedežje naprej pa bosta lahko spravili jugoslovanske ljubitelja nogometa v slabo voljo, če bosta omenili - Prater, Zakaš!

Cudna postava Avstrijce je dala slutiti, da so pripravili za tekmo z nami posebno taktiko. Naša vodstvo je to taktiko sprejelo. Zato je Vukas dobil točno določeno nalogo: igrati defenzivnega srednjega napadalca, graditi igro in... kar je bilo glavno - nemogošči Ovcirku, kot gonilni sili Avstrijcev, prosto kretanje in podajanje žoge. Kako je Vukas izpolnjeval svoje naloge? Gledal je, da je bil dimboj oddaljen od Ovcirka, skušal je pregrati igranje in sam doseči gol. Iz te moke seveda ni moglo biti kruna.

Odločno je razdiševalo nevarne položaje pred našim golom in ni dovolil avstrijskemu dosednjemu kriču, da bi prihajal do gola. Dvakrat je rešil si-puren gol, ko je z glavno odbil žogo izpred praznih vrat. Sicer je tudi Ovcirko igral po svojih najboljših močeh, vendar se je poznalo, da ni Horvata. Torej kljub vsem naporom Zekovića, pa tudi Ovcirka, smo spet videli, da ima lastovica še ne naredi pomladi...

SVETOVNI REKORD

Svetovni rekord, ki ga je dosegel Hanappi, se sicer nikjer ne vodi, ga bomo pa kljub temu registrirali. Hanappi je namreč nastopil v vseh zadnjih 51 tekmah avstrijske reprezentance. To je verjetno edinstveni primer, da je nek igralec v standardni formi, razen tega pa tudi tako pretrpna, da dobi težkih poškodb. Ali pa mogoče v avstrijskih ligah igrajo tako ostrega, skoraj da že grozijo nogometa, kot v naši zvezni ligi?

S sklonjenimi glavami in redkobesedni smo zapuščali stadion v Praterju, mislihi smo se vrtili na tekmo v Beogradu, kjer so naši igralci obelsteli. Prišli smo vsi do istega zaključka: Beograd in Dunaj - dan in noč.

JUGOSLOVANI SE NISO MOGLI RAZIGRATI

Pogledimo še, kaj pišejo avstrijski časniki o nedeljski tekmi.

«Welt am Montag» piše takole: «Če hočemo zmagati, se moramo proti vsakemu naprotiku srčno boriti. Boriti se do onemoglosti in do zadnje trdnice moči. Zlastna težnja neuspehov je bila prekorna, da je dozorelo v možganih naših nogometašev. Včeraj je 60.000 gledalcev na dunajskem stadionu doživelo presenečenje, da se je avstrijsko državno moštvo borilo s takim poštovanjem, kakor se ni že od svetovnega prvenstva v Švicli.

Jugoslovani, gotovi v zmago, zapuščajo v svoji tehnično nadmoči - čim dalj je trajala igra - vse bolj prihajali iz koncepta.

Jugoslovanski napadalec so v Praterju igrali brezpardon. Na to so bili prisiljeni, ker jim avstrijska obramba, ki jih je dober pokrivala, onostavno ni pustila drugače igrati. Jugoslovanski napad je včeraj igral slabše variante dunajske šole. Njihov napad je, predvsem njihovi svrždalci Milutinović - ki je pokazal nekoliko parad v preigravanju, kakršne nismo videli še od Sindelarja - dobro začel, vendar je krivulja njihove učinkovitosti stalno padala.

«Jugoslovani se niso mogli razigrati», piše «Wiener Montag». Včerajšnja zmaga 2:1 proti visoko cenjenim Jugoslovanom, je delovala kakor balzam na odprte rane. Naše moštvo je igralo zelo poštovno in zaslužno zmagalo.

Tudi «Bild Telegraph» poudarja, da je borbeno učinkovitost po rezultatu 1:1 dala avstrijskim igralcem moči, da so prevladovali v drugem polletju. «Welt Presse» pa piše: «S tem rezultatom so gostje lahko zelo zadovoljni. Z več srečo bi bila lahko zmaga avstrijskega državnega moštva še večja. S ponovitvno postavitvijo Stotza in Ovcirka v moštvo, kakor tudi s Hanappijem na centru, se je udarna moč avstrijske reprezentance povečala za cel razred.»

Edo Glavič

INDUSTRIJA TRAKTORA I MAŠINA - BEOGRAD

RAZPISUJE

natečaj

tehničnega direktorja

Pogoji: Strojni inženir z najmanj 15-letno prakso, od tega 5-letno prakso na vodilnih položajih v podjetjih strojegradnje.

Rok za dostavitev prošnje je do 10. novembra 1955. Prošnje je treba izročiti splošnemu sektorju. Plača po tarifnem pravilniku ali po sporazumu. Komfortno stanovanje v središču Beograda zagotovljeno.

2968

TURNIR KANDIDATK KONČAN

Rubcova si je priborila prvo mesto

V Moskvi je bilo odigrano zadnje - XIX. kolo šahovskega turnirja kandidatk za svetovno prvakinjo v šahu. Prvo mesto si je priborila Rubcova, ki se bo prihodnje jesen pomerila v dvo-boju za svetovno prvenstvo z dosedanjim prvakinjo Blikovo. Naša predstavnica Vera Nedeljkovič si je po šestih zaporednih zmagah v finalu priborila šesto mesto, s čimer se je neposredno uvrstila v prihodnji turnir kandidatk.

Druga naša predstavnica Lazarevičeva je osma, a ima upanje, da pride na sedmo mesto, če bo dosegla v prihodnji partiji s Silance celo točko.

Rezultati XIX. kola: Gresser - Nedeljkovič 0:1, Lazarevič - Silance prekinjeno, Heemskerck - Borisenco remi, Graff - Suha 1:0, Holuj - Ignatjeva 0:1, Ivanova - Rubcova 0:1, Moschini - Volpert remi, Kešer - Gurfinkel 1:0, Karff - Budnič prekinjeno, Kertes - Zvornikina prekinjeno.

Končna razvrstitev: Rubcova 15, Volpert 14,5, Kešer 14, Borisenco 13, Zvornikina 12,5 (1), Nedeljkovič 12,5, Ivanova 11,5, Lazarevič (1) 11, Heemskerck 10, Silance 9,5 (1) Ignatjeva, Graff, Gresser 9,5, Körtes 7 (1), Gurfinkel Holuj 6,5, Karff 5 (1), Moschini 4,5, Suha 4, Budnič 1,5 (1).

Včeraj so bile odigrane prekinjene partije, danes pa bo razrešen končni rezultat. Na tem turnirju je bila premagana samo uradna sovjetska prvakinja Volpert. V finalu si je Rubcova izbojevala devet zaporednih zmag, s čimer je končni izid turnirja odločila sebi v prid.

Primorski smučarji pred sezono

Minuli teden je bila v Idriji seja smučarske podzveze za Primorsko, seje se je udeležili mimo članov podzveze tudi predstavniki smučarskih klubov Primorske. Žal na sestanku ni bilo zastopnika iz Postojne, kjer je zimski šport dobro razvit in zastopnika iz Kopra. Na seji so sestavili koledar smučarskih prireditelj v letošnjih sezonah na Primorskem, ki bo razen številnih mednarodnih in društvenih tekmovalni ter coneskih prvenstva 14. in 15. januarja 1956 v Crnem vrhu nad Idrijo vseboval tudi večja tekmovanja, kot Matajurski smuk z mednarodno udeležbo ter Javorniški smuk. V Idriji pa bo SD Rudar organiziral tekmovanje v teku, veslanju in skokih, ki bo vezano na otvoritve nove skakalnice. Na sestanku je bila izvoljena komisija, katere naloga bo množično vključevanje mladine v smučarske klube.

R. S.

Kupimo vsako količino borovih desk 5 cm debeline ali hlobovine

Ponudbo z navedbo cene je treba poslati na:

»Strojno mizarstvo«, Trbovlje

IZ ATLETKEGA TABORIŠČA V SPLITU

Lorger: Morda bo Melbourne višek?

Split, 31. oktobra

Atlet - olimpijski kandidati se pripravljajo v Splitu. Pogodi so zelo dobri in vsi so zadovoljni. Razpoloženje je vedro, kakor sončni dnevi, saj je sonce celo za splitsko podnebje sedaj premočno za ta letni čas. Na stadionu »Splits« smo srečali skupino naših atletov, ki so se v priročniku vaju treninža kosali v metu krogla, kušec je postavil znamko, Lorger, Milakov, trenerja Račić in Sturm ter neki saarski tekmovalce pa so se skušali doseči.

V takem vduhu ni bilo težko začeti razgovora, pa četudi gre za prognoze in možnosti in prihodnji sezoni, v čemer so atleti po navadi precej rezervirani.

Skušali smo doznati Lorgerjevo mnenje in prognoze za prihodnje leto. Na pripombo, da je že napočil čas, da teče 110 m - ovire v času 12,5, je naš rekordar povsem resno odgovoril:

— To ne, vendar pričakujem, da bom prihodnje leto dosegel svoj do-slej najboljši rezultat. Prihodnje sezono, ali nikdar.

Trenerja sta se takoj pridružila temu razgovoru, vendar na svoj način. Začela sta računati s številkami. — Kaj misliš, koliko boš prihodnje leto tekel na 100 m? — Ša je vprašal Dragan Petrovič.

— Sigurno 10,5 - je samozavestno odvrnil naš rekordar.

— Le nekaj ne pozabi: Atley teče na 100 m v istem času, na 110 m - ovire 13,5.

— To je Atley, a jaz se mu nisem približal - je dejal Lorger.

— Na evropskem prvenstvu leta 1953 si nameravaš priboriti zlato medaljo - je trdil dalje Petrovič.

— Ne, Melbourne je konec. Tu bom dal največ kar morem in bom dosegel tudi najboljši rezultat.

Trenerja Sturm in Petrovič sta mu močno ugovarjala. Oba sta bila očeta v mnenju, da je Lorger najboljši kandidat za prvo mesto na prvenstvu v Stockholmu. Primerjali so ga z Bulačikom, Trdijo celo, da bodo temeljite priprave v olimpijskem letu dale večje uspehe šele v Stockholmu.

Lorger se s tem strinja le deloma. Njegova želja je: biti v Melbourneu takoj za Amerikani. To pa pomeni: postati najhitrejši Evropejec in se na olimpijskih igrah uvrstiti na četrto mesto.

Naš rekordar nemara res ni daleč od tako velikega uspeha, ko bi mu uspelo odpraviti hibo, na katero ga trenerji opozarjajo. Le-ta pa še, da ne trenira vso sezono enako resno kot pred prvenstvi ali olimpijadi. M. St.

ZANIMIVOSTI

Nogometaš robot

Neki angleški nogometni trener, major Buckley, je po dolgotrajnem študiju skonstruiral poseben aparat, ki naj bi pomagal k uspešnem treninžu nogometašev londonskega Arsenalu.

To je nogometaš - robot, ki zelo dobro obvlada tehniko igranja žoge z nogami in z glavo ter zna celo streljati enajstmetrovke.

Ta nogometni robot je že sprejel svoje delo in se dobro obnese. Toda vratarji so zaradi njega veliki reveži - kar vselej jih je gledati, ko vsi prenojniki plavajo iz kota v kot svojih vrat.

Pravijo, da major Buckley pripravil celo enajstmetrovke nogometašev-robotov. Kaj bo tedaj z nogometašev igralcev...

Prva javna licitacija

Vojna pošta 7250/27 - Zagreb, bo imela v svojih prostorih prvo javno licitacijo, in sicer:

- Karlovac — gradbišče št. 1, elektroinstalacije in strelovoži**
dne 21. novembra 1955 ob 9. uri.
Proračunska vrednost 5.000.000 dinarjev.
Rok dograditve 31. marec 1956.
- Karlovac — gradbišče št. 2, elektroinstalacije**
dne 21. novembra 1955 ob 9. uri.
Proračunska vrednost 3.000.000 dinarjev.
Rok dograditve 31. marec 1956.
- Karlovac — gradbišče št. 1, zunanji vodovod**
dne 21. novembra 1955 ob 11. uri.
Proračunska vrednost 15.000.000 dinarjev.
Rok dograditve 31. marec 1956.
- Novo mesto — objekti nizke gradnje**
dne 22. novembra 1955 ob 9. uri.
Proračunska vrednost 90.000.000 dinarjev.
Rok dograditve 30. september 1956.

Elaborati so na vpogled v prostorih V. P. 7250/27 - Zagreb, Stančičeva 4/II, soba št. 14, kjer lahko dobite tudi stroškovnike in pogoje ter vse ostale informacije v zvezi s to licitacijo.

Zainteresirana podjetja lahko dvignejo stroškovnik s pogoji ob pisni zahtevi v prostorih te Vojne pošte med rednimi uradnimi urami.

Pravico do licitacije imajo vsa registrirana elektroinstalacijska podjetja za dela pod 1-3, za dela pod 4 pa gradbena podjetja.

Vsako podjetje, ki licitira, ima obveznost nasproti razpisovalcu licitacije 20 dni do dneva licitacije.

Ponudbe z vsemi prilogami sprejema komisija za licitacijo te Vojne pošte do označenega dne in ure, in sicer v prepisano zapečatenem ovoju.

Iz pisarne Vojne pošte 7250/27 - Zagreb

2806

ENA LASTOVICA SE NE NAREDI POMLADI

Vsi se strinjajo, da tudi mi, ki smo tekmo gledali, da je bil naš najboljši igralec levji branilec Zeković.

Slovenski predstavniki na mednarodnih turnirjih v Zagrebu

V torek, 1. novembra, ob 10. uri bo v hotelu »Beograd« v Zagrebu slovesen začetek prvega šahovskega festivala SK Mladost. V okviru tega festivala bo več zanimivih turnirjev, od katerih bo brez dvoma največ zanimanja za glavni, mladinski in ženski turnir.

Na glavnem turnirju bo sodeloval iz Slovenije vele mojstri Pirc, na turnirjih mladih moštvo mojstrska kandidata Ivo Bajec in Janez Stupica, na ženskem pa druga z letošnjega državnega prvenstva v Celju - Božena Oster.

Uspehi vele mojstra Pirc so znani. Zato si pogledamo ostale udeležence. Mojtstri kandidati Bajec se je večkrat z uspehom udeležil državnih polfinalnih prvenstev na VII. prvenstvu FLRJ v Sarajevu pa je dosegel nad 40% možnih točk. Na jubilejnih turnirjih LSK leta 1952 je delil 3. in 4. mesto s mojstrom Gabrovikom za Pircem in Pucem. Dvajsetletni Stupica je laški mladinski prvak Slovenije in prvak LSK. Na letošnjem turnirju mojtstrih kandidatov je delil 1. in 2. mesto s Krivcem.

Po dosedajšnjih vesteh bo glavni turnir izredno močan, saj bo sodelovala vsa svetovne znanih vele mojstrov, mednarodnih moštvo in mojtstrov. Favorit tega turnirja je vsakeur kandidata za svetovnega prvaka Vasilijs Smislov. Toda naši vele mojstri Pirc, Gligorič, Mata-nović, Ivkov in Trifunović ter Fuderer in ostali bodo skrbeli, da Smislova in njegovemu rojaku Gellerju turnir ne bo prijeten sprehod. Točn lista udeležencev bo znana šele na zvečerju.

Turnir mladih bo imel spričo zanimivega sestava svoje posebne privlačnosti. Mimo izredno nadarjenega Danca Larsena, švicarskega mladinskega prvaka Bheuda in Nemca Rinderja, bodo po-

merili svoje moči še številni domači in tuji mladi mojtstri ter kandidati. Bajec in Stupica sta se za ta turnir skrbno pripravljala, tako da presenečenja niso izključena.

Kaj pa naša zastopnica na ženskem turnirju? Tudi Osterčeva se je pod vodstvom mojstra Feinleika pripravljala za teške borbe v Zagrebu. Po prikazani igri na zadnjem državnem prvenstvu v Celju ter sjej lastni vztrajnosti in pridnosti bo nedvomno dosegla tudi v tej močni konkurenci uspeh.

KONČNI SEZNAM UDELEZENCOV

Na glavnem turnirju bo sodelovalo deset vele mojstrov, osem mednarodnih moštvo in trije državni mojtstri. Izmed tujih šahistov sodelujejo vele mojstra Smislov in Geller (SZ), vele mojster Barca (Madžarska), vele mojster dr. Filip (CSR), O'Kelly (Belgija), Bisguier (ZDA), Minov (Bolgarija), Poroca (Italija) in Dickstein (Avstrija). Izmed domačih mojtstrov sodelujejo: vele mojstri Gligorič, dr. Trifunović, Pirc, Ivkov in Matanović, mednarodni mojtstri Fuderer, Babar in Milič, mojtstri Karaklajič, Udovčić in Bertok. Številke bodo zbrali davi. Turnir se bo slovesno začel ob 16. uri, takoj zatem ob 16.30 pa bo prvo kolo. Po vsakem četrtem kolu bo prost dan. Prekinjen partije bodo odigrane vsak dan dopoldna od 9.30 do 11.30.

Danes se je začel tudi turnir mladih igralcev. Seznam udeležencev tega turnirja: Bilek (Madžarska), Larsen (Danska), Rinder (Zahodna Nemčija), Bheud (Švicia), grški predstavnik ter naši šahisti Bogdanović, Matanović, Bajec, Stupica, Dimc, Štam-buk, Franolič, Subotičanec, Durgo, Momčič in mladinski prvak Jugoslavije Vukčević. V isti dvorani se bo 10. novembra začel mednarodni turnir žensk. Na njem bodo sodelovale tuje šahistke: Benini (Italija), Rinder (Zahodna Nemčija), dr. Kattner (Avstrija), Langos (Madžarska), Trdi-mare (Anglija) ter domače šahistke: Timotejeva, Nagy-Radenkovič, Lazarevič, Ročić-Delak, Oster, Timeš, Vinceljak, Lukinec.

OBJAVA

Smučarski klub »Enotnost« vabi svoje tekmovalce na sestanek, in sicer tekače v sredo, 2. novembra 1955, alpske v četrtek, 3. nov. in skakalce v petek, 4. nov. Sestanki bodo v klubski pisarni s pričetkom vsakokrat ob 18.30 uri.

KONTRASTI SREDOZEMLJA

FRANCE SUSTERSIC:

turistov, ki dan za dnem obiskujejo Gizeh. In mnogo več si lahko ogledaš, če greš peš.

Sonce se je nagnilo proti zahodu, na vroče sipine so legle dolge sence faraonskih kolosov. Iz obraza Sfinge je dihal mir, ki ga niso mogli zmotiti viharji tisočletij, mir v zagonetno otožnem pogledu, pred katerim se je molče, kakor pred nerazrešljivo uganko, ustavilo že toliko mislecev sveta. Mrtvi kamni, združeni že nad 4000 let v simetrično soglasje, govore glasneje kakor knjiga, govore o gigantski sili človeškega duha, ki je v boju s silami narave nenehno zmagoval in si z ustvaritvijo osnov kulture in civilizacije postavil nemilinski spomenik - monumentum aere perennius.

Kakšen kontrast med veličastnim mirom, ki diha iz teh spomenikov preteklosti, in med hruščem in trušcem, ki jih dan za dnem obdaja! Turisti prešerno jezdijo na konjih in kamelah - in večini izmed njih je ta ježa poglavitni cilj potovanja v Gizeh - lovci na bakšiš neumiljeno zasledujejo svoje žrtve, fotoaparati praskčejo, elegantne dame se zapeljivo nasmihaajo svojim spremljevalcem. Kupčija, bakšiš in lov za atrakcijami - in ob vsem tem se malokdo s spoštljivim občudovanjem ustavi za nekaj minut pred veliko Kheopsovo piramido, visoko 145 metrov (morda je zaradi odkršenega vrha nekoliko nižja), o kateri pripoveduje Herodot, da jo je mogočnemu fararonu za časa njegovega življenja gradilo 100.000 ljudi vsako leto po tri mesece. Malokdo zaide v njeno notranjost, katere mračna tišina te globoko presune, čeprav so bili sarkofagi že več ko pred 1000 leti izropani. Malokdo pomisli na veličino tega kolosa, pred katerim se je s spoštovanjem ustavil celo Napoleon Bonaparte in kot dober matematik izračunal, da znaša njen volumen okrog 2.500.000 kubičnih metrov.

Turisti prihajajo in odhajajo, piramide pa stojijo tihe in nepremične, Sfinga zre proti vzhodu, kakor je zrla takrat, ko je stal ob njenem vznožju monoteistični reformator Akenaton ter na meji med bujno kipečim življe-

Turisti pri piramidah

njem Nilove doline in neskončnimi sipinami mrtve puščave zapel pesem vzhajajočemu soncu: »Cudoviti je tvoj vzhod, o vladar vekov, čudovito so tvoja dela. Kadar ti pošiljaš žarke, se vse dežele radujejo. Tvoji žarki sijejo na vse človeštvo...«

Drvimu po asfaltirani cesti čez puščavo. Vsenakrog sivorumen pesek, nikjer hiše, nikjer drevesa. Tu so se nekoč pomikale v daljo

karavane, zdaj jih ne vidiš več. Avtomobili z bliskovito naglico drviyo po gladki cesti, ob kateri se namesto kantonov vrstijo prazni bencinski sodi. Prometnih znakov ni nikjer, pač pa srečujemo velike table, kjer razne tvrdke s kriččo reklamo hvalijo svoje izdelke. Na sredi poti se ustavimo v oazi, kjer sedemo v moderno restavracijo in se okrepčamo z ledenomrzlo pijačo. Tudi v restavraciji vidimo kriččo reklamo: pred našimi očmi teče film, ki prikazuje izdelke raznih podjetij.

Ko zagrne zemljo noč, smo spet na poti čez neizmerne sipine.

Kmalu se začno v daljavi utrinjati luči: pred nami je »Biser Orienta« - Aleksandrija.

Okrog osmih zvečer smo prispeli v pristanišče. Med množico tujih ladij smo našli naš »Zagreb« šele po dolgem iskanju, saj je Aleksandrija največje pristanišče v Sredozemskem morju.

Slovo od Afrike

Nasproti mesta Žari svetilnik na otoku Pharos. Ko je Aleksander Veliki leta 332 pr. n. š. prispel s svojo vojsko na to obalo - tako pripoveduje rimski zgodovinar Curtius Rufus - mu je bil ta otok tako všeč, da je hotel najprej na njem ustanoviti mesto. Potem pa se mu je zazdelo, da bo otok za mesto premajhen, zato je ukazal, naj ga začne zidati na obali - »appellationem ex nomine auctoris trahens« - zahtevajoč, da se mesto imenuje po njem, po ustanovitelju. Če se zamislimo v zgodovino tega mesta, moramo priznati, da je Aleksander pravilno računal, saj se je mesto kmalu po njegovi smrti razvilo v središče trgovine, znanosti in kulture v Sredozemlju.

DNEVNE NOVICE

Pravno-ekonomska fakulteta v Ljubljani prireja v času od 15. novembra 1955 do 15. februarja 1956 poseben tečaj za diplomirane pravnike in diplomirane ekonomiste...

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za torek, 1. novembra: Poročila: 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.00 in 23.00. 6.00-7.00 Jutranji orkestralni spored - 7.15 'Pojem u rute'...

Spored za sredo, 2. novembra.

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00 in 22.00. 5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni spored) - 6.30 Naš predlog za Vaš jedilnik...

Vesti iz Maribora

DEZURNA LEKARNA: Torek, 1. novembra 1955: lekarna 'Tabore, Trg revolucije 3. Sreda, 2. novembra 1955: lekarna 'Mejca, Meljska cesta 2.

KINO: PARTIZAN: Francoski film: 'Trpjenje', Tednik. UDARNIK: Francoski film: 'Zadovoljstvo Pariza'.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE: Torek, 1. novembra: Zaprt. Sreda, 2. novembra ob 19.30: Verdi: 'Ples v maskah'. Red VAS. Četrtek, 3. novembra ob 19.30: Camus: 'Obsedno stanje'. Red LMS-2.

UMETNOSTNA GALERIJA: Razstava sodobne britanske grafike. Razstavljenih je 38 grafik, v pretežno večini litografij, jedrkanj in suhih igel. Galerija je odprta dnevno od 9-18 do 30. oktobra.

CELJSKE VESTI: MESTNO GLEDALIŠČE CELJE: Četrtek, 3. novembra ob 15: A. Marodič: 'Operacija Altmarka'.

Delovski svet: OBRTNO GRADBENEGA PODJETJA 'SKUPNOST' Maribor - Koroška cesta 53 RAZPISUJE mesto tehničnega vodje podjetja

gradbeni tehnik z daljšo prakso in srednjo gradbeno šolo, in mesto računovodje podjetja

s prakso ter popolno srednjo šolo ali pa trgovskim tehničnikom. Interesenti naj se pisмено ali osebno zglase v upravi podjetja

MARIBOR - KOROŠKA CESTA ST. 53 Plača po tarifnem pravilniku. M 502

Bivši vojni ujetniki: Centralni odbor Zveze borcev NOV - Sekcija bivših vojnih ujetnikov pripravljajo razstavo o življenju in borbi v ujetniških taboriščih.

Tiskarna Ljudske pravice - Ljubljana proda nekaj rabljenih transportnih vozil z amortizerjem. Interesenti si jih lahko ogledajo vsak dan v skladišču TLP, Kopitarjeva 6.

DESTILACIJA LESA, TESLIC išče za svoje potrebe TRIFAZNI OLJNI transformator 1000 kVA, 35.000/10.000 V stik YdS, uravnavanje ± 50 %, napetost kratkega stika 6 %

DROBNI OGLASI: RAZPIS. Fakultetni svet Pravno-ekonomske fakultete v Ljubljani razpisuje na ekonomskem oddelku mesta: univerzitetnega učitelja za politično ekonomsko univerzitetnega učitelja za ekonomiko FLRJ (industrijo, trgovino in promet); pogoj: diploma ekonomske fakultete, znanstvena dela in praksa; honorarnega predavatelja za gospodarsko matematiko, honorarnega predavatelja ali asistenta za gospodarsko geografijo; pogoj: diploma prirodoslovno-matematične ali ekonomske fakultete; znanstvenega sodelavca za Inštitut za politično ekonomijo in sorodne vede; pogoj: diploma ekonomske fakultete, znanstveno delo in praksa. Prošnje sprejema dekanat v Gregorčičevi ulici št. 27 do 15. novembra 1955.

VESTI IZ KRANJA: PRESERNO GLEDALIŠČE: Četrtek, 3. novembra ob 18: B. Krefl: 'Čeljski grofje' - Gostovanje v Mestnem gledališču na Jesenicah. Zaključena predstava za gimnazijo: ob 20: B. Krefl: 'Čeljski grofje' Izven.

PRODAMO: električno centralo na Diesel-motorje, do 60 kWh, dobro ohranjeno, sedaj obratuje; transformator ACEA 100 kWh, 19,3 A, 3000 V, 403/376 V, 3 faze, 50 period, stik B-2, v dobrem stanju; generator 'GANZ' CB 21 št. 87141, 405/234 V, 107 A, 50 period, COJ sec. V. - Potrebno je popravilo previjanja; 2 aparata za točkasto varjenje v dobrem stanju; 2 stolpna vrtnala stroja; 2 stružnici potrebni popravila. KOVINSKA INDUSTRIJA 'MILAN BLAGOJEVIČ' SMEDERVOJE Telefon 46 in 119 2953

KINO 'UNION'

Ameriški barvni film: Sneg na Kilimandžaru: Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Gregory Peck, Ava Gardner, Susan Hayward in Hildegard Knef. Dne 1. novembra prodaja vstopnic od 13 dalje, dne 2 in 3. novembra prodaja in 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

Ameriški barvni film: 'Rapsodija': Brez tednika. Predstave ob 15, 18 in 20. V glavni vlogi Elizabeth Taylor, Vittorio Gassman in John Erikson. V sredo in četrtek isti program. Dne 1. novembra prodaja vstopnic od 13 dalje, dne 2 in 3. novembra prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje.

Ameriški film: 'KOMUNA': 'Greh noči'. Tednik. Predstave ob 15, 17, 30 in 20. - V glavni vlogi: Spencer Tracy, Katherine Hepburn. Dne 1. novembra prodaja vstopnic od 13 dalje, dne 2 in 3. novembra prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje. KINO 'SLOGA': Angl. film: 'Očka, vrni se!'. Tednik. V glavni vlogi Valerie Hobson, Philip Friend, Mandy Miller. Predstave ob 15, 17 in 19 dne 1., 2. in 3. novembra. Dne 2. in 3. novembra bo predvajan za matinejo ob 10 ameriški barvni film: 'Rapsodija'. Ob 21 francoski film: 'Mayerling'. V gl. vlogi Charles Boyer, Danielle Darrieux. Film prikazuje Jugoslovanska kinoteka dne 1., 2. in 3. nov. ob 21. Dne 1. novembra prodaja vstopnic od 13 dalje, dne 2 in 3. nov. pa od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo predprodaja uro pred pričetkom predstave.

Amer. barvni film: 'SOCA': 'Rapsodija'. Brez tednika. Predstave ob 15, 18 in 20. V sredo isti program. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Dne 3. nov. francoski film: 'Mayerling'. V glavni vlogi Charles Boyer, Danielle Darrieux. - Predstave ob 15, 18 in 20. KINO 'LITOSTROJ': Ameriški film: 'Samo naša'. Predstava ob 20. - Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjikrat. CELJE: 'UNION': Francoski barvni film: 'Rdeče in črno'. Predstavi ob 18 in 20. 'DOM': Ameriški film: 'Senca preteklosti'. Predstavi ob 18.15 in 20.15. KRANJ: 'STORŽIC': Jugoslovanski film: 'Milion na otoku'. Predstave ob 15, 18 in 20. V glavni vlogi Metka Gabričič, Radovan Vučković in Relja Božič. 'SVOBODA': Jugoslovanski film: 'Milion na otoku'. Predstava ob 19. Danes zadnjikrat.

KINO 'TRIGLAV'

Jugoslovanski film: 'Sinji galeb': Tednik. V glavni vlogi: Susa Rizvanbegović, Tibor Poljanec in Darko Šljivnjak. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 13 dalje.

KINO 'ŠIŠKA'

Francoski film: 'Madam X': V glavni vlogi: Michèle Morgan, Henry Vidal in Arlette Thomas. Režija: Jean Grémillon. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

Podjetje s sedežem v Zagrebu POTREBUJE INŽENIRJA-HIDROLOGA

srednjih let, ki bi prevzel dela pri raziskovanju in izkoriščanju vode. Zajamčena je specializacija v najboljših tujih podjetjih. - Področje dela doma in v tujini. Ostali pogoji po dogovoru.

RAZEN TEGA POTREBUJE ISTO PODJETJE DVA REZKALCA

z večletno prakso za delo v Zagrebu. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe pošljite na upravo pod št. 2807.

GRADBENO PODJETJE 'PUT'

Direkcija: SARAJEVO - ULICA JNA 33 Poštni predal 188 Telefoni: direktor 31-96 - podcentrala 28-05 RAZPISUJE NATEČAJ ZA ŠEFA GOSPODARSKO-RAČUNSKEGA SEKTORJA in GLAVNEGA KNJIGOVODJO PODJETJA Pogoji: ekonomska fakulteta ali srednja šola. Najmanj 8-letni delovni staž v ekonomsko-finančni stroki in knjigovodstvu, po možnosti v gradbeništvu. Tisti, ki so bili kakorkoli kaznovani, ne pridejo v poštev. Plača in ostali pogoji bodo določeni po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. Pismeno porudbo s podatki o šolski izobrazbi, potrdilom ali izjavo o nekaznovanju in podatki o dosedanem delu - pri čemer je treba navesti organizacije in delovna mesta dosedanjih zaposlitev - pošljite na naslov podjetja najkasneje do 15. novembra 1955. Ponudbe pošljite v zaprti kuverti z označbo: 'Ponudba za konkurs'. Upravni odbor GRADJEVINSKOG PREDUZEČA 'PUT' - SARAJEVO 2954

Izkoristite priložnost, po nižanih cenah vam nudimo:

- Spajkalne svetilke (precizna mehanika) po 1 liter . . . 6.700.- Spajkalne svetilke (precizna mehanika) po 1/2 litra . . . 5.500.- Električne prsne vrtnale stroje ('Iskra') 13 mm . . . 24.500.- FLUORESCENČNE ARMATURE A.C.E.C. (OBOD): BG 1/120-220 V . . . 15.200.- RCE 2/60-220 V . . . 24.100.- RCE 2/120-220 V . . . 33.500.- RIF 2/120-220 V . . . 35.200.- RIB 3/120-220 V . . . 45.100.- Garniture za avtogensko varjenje (precizna mehanika) . . . 38.000.-

Prav tako imamo bogato izbiro WIDIA ploščic original TIZIT in VELEBIT, kakor tudi ostalo orodje po nižanih cenah.

TRGOVINA S KOVINSKIM IN TEHNIČNIM BLAGOM NA VELIKO

ČELIK

SARAJEVO - Vase Miskina ulica 24 - Telefon: 21-25 in 40-50

2941

Taborišče Mauthausen - samostan?

Zloglasno nacistično koncentracijsko taborišče v Mauthausenu postaja čedalje bolj »muzej groze«. Od vseh strani prihajajo radovedneži s kamioni, motocikli in avtobusi. Eni so željni senzacij, drugi pasejo radovednost, tretji z obžalovanjem in ogorčenjem opazujejo poslopje in prostore te nacistične mučilnice. Toda ljudje so pa ljudje. Le redki so med obiskovalci toliko spodobni, da med ogledovanjem smrtnih celic in krematorija ne kade, ne jedo obloženih kruhkov in ne mečejo odpadkov po tleh. Čedalje pogostejše slišati zahtevo, naj bi pristojne oblasti napravile konec temu početju, ker žalj spomin tu umrlih ali do smrti mučenih žrtev fašizma. Oglasili so se tudi nekateri pobožnjakari, ki v časniku »Klerus Blatt« predlagajo, naj bi preuredili to taborišče v samostan. V njem živeti redovniki naj bi se samo zaobljubili, da bodo delali »za mir, svobodo in pravičnost. Res »lep« predlog?

REYKJAVIK

glavno mesto ISLANDIJE

Od 150.000 prebivalcev tega otoka jih živi in dela v glavnem mestu blizu 60.000

Tri značilnosti ima glavno mesto Islandije Reykjavik. Sofer taksija popusti pri voznini, ki znaša 15 kron, celih 5 kron, če imaš samo dva bankovca po 10 kron, policaj te spremi do hiše, kamor si namenjen, če ga vprašaš po naslovu, ali pa naprosi prvega mimoidočega, naj to stori, če sam ne sme zapustiti svojega mesta, in avtomobilist ustavi avto, če greš čez cesto, in ti pokaže z roko, da je prehod prost. Ze cela stoletja so prebivalci Islandije odrezani od zunanjega sveta in če

pripluje v pristanišče ladja, se zbere v njem pol mesta. Vsakega tujca prijazno pozdravijo.

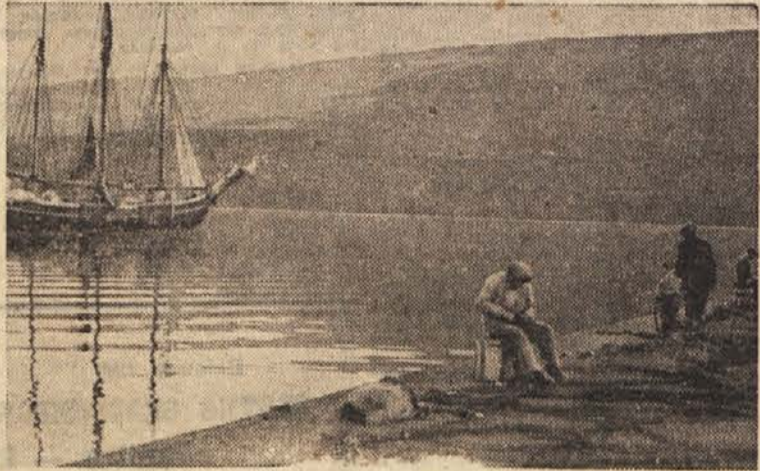
Reykjavik je pravzaprav edino večje mesto na tem otoku. Od 150.000 prebivalcev jih živi in dela blizu 60.000 v glavnem mestu. Število prebivalcev Reykjavika je v zadnjih desetletjih močno naraslo, vendar pa je v primerjavi z velikimi evropskimi mesti to še zmeraj majhno mesto. Več sto let je stala tam, kjer stoji zdaj Reykjavik, ena sama kmetija. Polagoma je nastala okrog nje vasica. Šele pred sto leti je izbrala takratna islandska uprava Reykjavik za sedež vlade. Tudi stara narodna skupščina, imenovana Thing, ki je zasedala kot prvi parlament že leta 930 po našem štetju v Thingvelliru, se je preselila iz svojega zgodovinskega sedeža na prostem v enonadstropno zidano hišo sredi Reykjavika.

Thingvellir, oddaljen dobri dve uri od Reykjavika, je eden izmed najslikovitějšíh podeželskih kotičkov Islandije. Leži ob jezeru Thingvallavatn. Tu so močne sile zemlje zasekale v trdo zemeljsko skorjo razpoke. Mogočen slap pada 10 m globoko v ozko sotesko. Preden odteče voda v jezero, nastane v soteski velikanski tolmun. Toda voda je tako čista, da zmeraj vidiš dno. Staro ustno izročilo ve povedati, da so tu v srednjem veku kazno-

vali nezveste zakonske žene tako, da so jih zašili v vrečo in vrgli v ledeno mrzle valove.

Tudi sicer so bili običaji starih Islandcev, ki so se zbirali tu na zasedanju narodne skupščine, dokaj trdi. Zbrali so se s konji, otroki in vsi domači ropotijo iz vseh delov dežele. Po več dni so hodili po pustih pokrajinah, pokritih s strjeno lavo, preden so

prispele v Thingvellir, kjer so se dedč na prostem, na slikovitih blokkih lave, sprejemali zakone. Na teh zborih pa so poravnali tudi spore s sosedi in še zdaj pokažejo tujcu otoček sredi gorske reke, kjer so se sprti sosedeje z zborovanju do krvi obdelavali s sekirami. Ko pa so poravnali medsebojne račune, so se pobotali in mirno odšli domov.

Islandski ribiči

DROBNE ZANIMIVOSTI

DVE NEVARNI OPERACIJI NA SRCU

V neki bolnišnici v Bostonu so v ponedeljek operirali 29-letno Dolly Tondo. Najprej so jo položili v led, potem pa so ji kirurgi prerezali prsni koš, zavezali vse dovodne in odvodne žile in zašili veliko luknjo, ki jo je imela v srcu že od rojstva. Operacija je bila zelo nevarna, posrečila pa se je tako, da so kirurgi zelo zadovoljni.

FILM O MUSSOLINIJEVEM KONCU

Neki novinar je videl v Rimu edini dokumentarni film, posnet o koncu Mussolinija in njegove ljubice Clarete Petta. Film, ki so ga posneli aprila 1945, prikazuje, kako so trpeli obeh ujetnikov za pete obesili pred bencinskimi servisiom na nekem trgu v Milanu. Film teče dobre četrte ure. Na filmskem platnu je videti, kako ljudje hodijo po truplih diktatorja in njegove ljubice in kako množica pljuje po njunih obrazih. Posnela sta ga dva nemška esesovca v civilnih oblekah. Baje so ju pustile umikajoče se nemške čete v Milanu, di bi se ukvarjala z volunostvom in sabažo. Neki italijanski trgovec je film nedavno kupil od esesovcev v Nemčiji, predvajal pa ga doslej še niso.

»Češka lokomotiva«

Češki »lokomotivci« zmanjkuje kuriva? Emil Zatopek, po vsem svetu znan kot češka »lokomotiva«, ki je nosilec treh zlatih olimpijskih medalj z olimpiade v Helsinkih, se je tudi moral sprizginiti s porazi. Težka je pot navzgor, lažja navzdol. Koliko ur treninga, koliko kilometrov je bilo treba preteči, koliko znoj je preteklo čez Emilova lica, da je dosegel take uspehe. Saj ga upravičeno štejejo med najboljšie dolgoprogaše, kar jih je kdaj bilo na svetu. Vendar mora tudi on odstopiti svoja mesta mlajšim. Na njegovih najkrajši progi (5000 m) je prvi pred njim pretrgal ciljno vrstico ruski mornar Vladimir Kuc. Ljudje se misli, da je to slučaj. Nato mu je Madžar Iharos odvzel svetovni rekord na tej progi. Zatopek se je preselil spet na 10.000 m. Tu sta ga na dvoboju Madžarska - CSR premagala kar dva Madžara. Zmagovalec Kovacz je postavil nov madžarski rekord, Zatopkovega svetovnega pa ni uspel izboljšati. Ostane mu edino še tretja disciplina - maraton, v kateri misli Zatopek nastopiti na olimpijskih igrah v Melbourneu. Vendar je Zatopek pravi športnik. Čeprav ve, da so mladi boljši, vseeno še nastopa tudi na progah, ki mu ne ležijo več. Na sliki ga vidite na tekmo vanju v Londonu, ko ga je v teku na 5000 m premagal Gordon Pirie, »nada« britanske atletike. Tipičen primer: značilne Zatopkove grimase - glava daleč nazaj, jezik iz ust, in lahkoten tek mladega Pirija, ki je bil na cilju še svež. Da, svet ostaja na mlajših.

Rajši se je potikal po džungli

Neki 43-letni Malajec se je po štirih letih vrnil iz džungle v domačo vas. V džunglo je bil zbežal, ker ga je žena pretepała. Ženo je pozneje pičila strupena kača in šele po njeni smrti se je mož vrnil.

V »Grafičnem šolskem letniku« na Japonskem je bila objavljena ilustracija enega izmed šolskih otrok, ki je dobila mednarodno priznanje. Kakor vidite iz slike, je očiten velik vpliv surrealizma, katerega vpliv se je prenesel z Zahoda tudi na Japonsko.

V novembru nam napovedujejo

- V drugi polovici
- novembra bo baje
- že znatno hladneje

NORMALNO VREME

Za november napovedujejo avstrijski vremenslovci običajno novembrsko vreme. Na splošno je bilo letos vreme dokaj muhasto in zato se ne smemo čuditi, da pričakujejo ljudje zgodnjo zimo, ki naj bi prinesla mnogo snega. Tako mislijo tudi glede vremena izkušeni kmetje, lovci in znanstveniki. Če pa pogledamo na vremensko karto, bomo videli, da z zimo menda ne bo

tako hudo. Res smo dobili tudi v nižinah že zadnje dni oktobra prvi sneg, toda to ni nič posebnega. Zadnja leta smo se namreč razvadili, ker je zapadel sneg pozno, šele okrog Novega leta. Prejšnja leta pa niso bili redki primeri, da je zapadel sneg že v oktobru. Nad Srednjo Rusijo je nastal zadnje dni visok zračni pritisk, kar je najbrž prineslo tudi nam zgodnji sneg. Toda v Rusiji in na Grönlandiji je razmeroma še toplo. Potemtakem lahko računamo v novembru z normalnim vremenom.

Sodeč po dolgoletnem povprečju, lahko računamo, da bo v začetku novembra vreme ugodno. V prvih desetih dneh bo padla povprečna dnevna temperatura od 7,2 na 6°. Nad Evropo bo v tem času enakomeren oziroma visok zračni pritisk, vreme mirno, razmeroma toplo z meglo, zlasti v nižinah. Čez dan bo večkrat posijalo sonce. Samo 1., 3. in 6. novembra bo nekaj rahlih vremenskih motenj, 8. in 9. novembra pa bo zračni pritisk padel in ozračje se bo znatno ohladilo. To bi utegnilo povzročiti dokaj močno depresijo nad jadranskim področjem in znatnejše padavine z močnimi zahodnimi vetrovi.

V drugi polovici novembra bo že znatno hladneje. 20. novembra bo znašala povprečna dnevna temperatura samo še 1,7°. V tem času se približuje dnevna temperatura zimski skoraj štirikrat hitreje kakor v prvih desetih dneh. Po motnjah 8. in 9. novembra se bo vreme 10. novembra spet ustalilo. Suho vreme s krajevno meglo, drugače pa sončno bo trajalo do 18. novembra. Sledile bodo padavine, zlasti

na alpskem področju. Naglo padanje temperature bo prenehalo 20. novembra. Potem se bo zračni pritisk dvigal in spet bomo dobili toplejše vreme, ki pa bo trajalo samo dva dni. Ze 22. in 23. novembra bo po napovedih avstrijskih vremenslovcev temperatura spet znatno padla in začelo bo snežiti. Po kratkem zboljšanju vremena bodo nastale 25. novembra nove motnje. Okrog 26. novembra je znatnejša sprememba vremena že običajna. Za zadnje dni novembra napovedujejo avstrijski vremenslovci spet večino... lepo vreme.

SOLNINA

Janezek: »Kmalu ni ne bo več treba plačevati solnine.«
Oče: »Kako to? To bi bilo zelo razveseljivo.«

Janezek: »Profesor mi je namreč rekel: Še ena taka domača naloga, pa lahko zahtevaš solnino nazaj.«

SLABO VREME

»Slišal sem, da ste bili v Be netkah. To mora biti krasno mesto.«

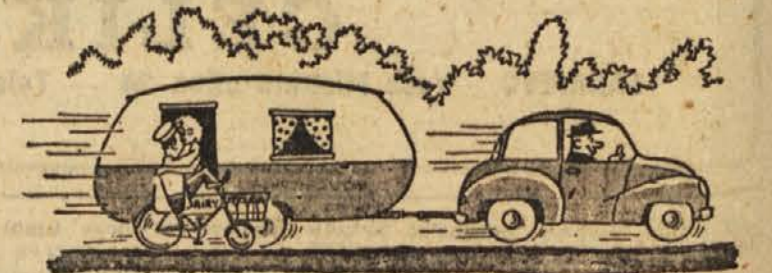
»Ja, čudovito, toda z vremenom smo imeli veliko smolo. Pomislite, tlo je tako, da so bile vse ulice poplavljene in da smo se morali peljati z železniške postaje v hotel s čolnom.«

»Samo ena?«

Smrt v reaktivnem letalu

Angleški tehnik Quentin Reeves se je dolgo ukvarjal z mislijo, kako bi zaglušil neznočni hrup, ki ga povzročajo reaktivna letala. Stanovalci hiš v bližini letališč se venomer pritožujejo, da nimajo miru ne ponoči ne podnevi. Reevesu se je res posrečilo izdelati napravo, ki hrup močno zaglušil. Ko pa jo je na letališču preizkušal, je stal preblizu letala. Nenadoma ga je zgrabil zračni tok in ga potegnil v turbino. Mehaniki so turbino sicer ustavili, toda Reeves je bil že mrtev, ko so ga potegnili iz sesalne cevi.

Vasovanje

ČAS VOLKOV

133. Ko je bil Muržo ostal sam v hiši, se je nekaj časa divje vzpenjal po vratih in jih skušal odpreti. Toda ves njegov trud je bil zaman. Bevskanje in zaviljanje volkov se je razločno slišalo v hišo in mu je težilo dlako ter budilo v njem divjo željo, da bi se vrgel modnje in jih naučil, kaj se pravi vdirati v stajo. Kot ujeta zver je krožil po sobi. Naenkrat se je ustavil pod oknom, skozi katerega se je valil hladni zimski zrak. Okno je bilo odprto!

134. Brez oklevanja se je odgnal in s srednjimi nogami dosegel okno. Še majhen napor in že je bil zunaj v hladnem snegu. Z dolgimi skoki je divjal naravnost v smer, od koder je prihajalo streljanje in tuljenje. Ni še bil na pol poto, ko je zagledal nedealeč pred seboj velikoga volka, ki je bežal proti gozdu. Veter mu je prinesel na nos njegov rezki zadah, da so mu je dlaka kar naježila. Muržo je grozeče zarenčal in zavil v desno, da bi mu presekala pot.

135. Sivec ni takoj opazil svojega zasledovalca. Napanjal je vse silo, da bi čimprej prišel iz nevarnega območja. Ustavil se je šele, ko je pridrljal do gozda. Globoko je sopesel in nemirno obračal glavo na vse strani. Ko je opazil Muržo, kako drvi za njim, je pokazal zobe in divje zarenčal. Pes pa se ni zmenil za njegovo renčanje, temveč je še bolj napol svoje sile. Sivec se je zmedel in začel spet teči, a se je že po nekaj skokih ustavil in sprejel boj.